

Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Facultatea de Administrație Publică

TRANSPARENȚA ÎN MEDIUL DIGITAL. ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA.

- lucrare de licență, Administrație Publică -

Coordonator

Conf. Univ. Dr. Cătălin VRABIE

Absolvent

Mititel Andrei-Mihai

**București
2025**

Instrucțiuni de redactare (A se citi cu atenție!!)

1. Introduceți titlul lucrării în zona aferentă acestuia – nu modificați mărimea sau tipul fontului;
2. Sub titlul lucrării alegeți dacă aceasta este de licență sau de disertație;
3. Introduceți specializarea sau masteratul absolvit în zona aferentă acestuia de pe prima pagină a lucrării;
4. Introduceți numele dvs. complet în zona aferentă acestuia (sub Absolvent (ă));
5. Introduceți anul în care este susținută lucrarea sub București;

NB: Asigurați-vă că ați șters parantezele pătrate din pagina de gardă și cuprins.

6. Trimiteți profesorului coordonator lucrarea doar în format **Microsoft Word** – alte formate nu vor fi procesate;
7. **Nu ștergeți declarația anti-plagiat și nici instrucțiunile** – acestea trebuie să rămână pe lucrare atât în forma tipărită cât și în cea electronică;
8. **Semnați declarația anti-plagiat;**
9. **Cuprinsul este orientativ** – numărul de capitole / subcapitole poate varia de la lucrare la lucrare. **Introducerea, Contextul, Concluziile / Discuțiile și Referințele bibliografice sunt însă obligatorii;**
10. **Este obligatorie folosirea template-ului.** Abaterea de la acesta va cauza întârzieri în depunerea la timp a lucrării.

NB. Lucrările vor fi publicate în extenso pe pagina oficială a hub-ului Smart-EDU, secțiunea Smart Cities and Regional Development: <https://scrd.eu/index.php/spr/index>.

ATENȚIE: Lucrarea trebuie să fie un produs intelectual propriu. Cazurile de plagiat vor fi analizate în conformitate cu legislația în vigoare.

Declarație anti-plagiat

1. Cunosc că plagiatul este o formă de furt intelectual și declar pe proprie răspundere că această lucrare este rezultatul propriului meu efort intelectual și creativ și că am citat corect și complet toate informațiile preluate din alte surse bibliografice (de ex: cărți, articole, clipuri audio-video, secțiuni de text și sau imagini / grafice).

2. Declar că nu am permis și nu voi permite nimănui să preia secțiuni din prezenta lucrare pretinzând că este rezultatul propriei sale creații.

3. Sunt de acord cu publicarea on-line *in extenso* a acestei lucrări și verificarea conținutului său în vederea prevenirii cazurilor de plagiat.

Numele și prenumele: Mititel Andrei-Mihai

Data și semnătura: 15.01.2025

Cuprins

Abstract	3
Introducere	3
Context	4
Capitolul 1. Conceptul de <i>smart city</i> : digitalizarea activităților administrative	4
1.1. <i>Motivele digitalizării activității administrative. Beneficiile oferite de aderarea la conceptul de smart city.</i>	6
1.2. <i>Platforme digitale pentru administrația publică. Activități ce se pot realiza prin intermediul unor astfel de platforme.</i>	7
Capitolul 2. Implicațiile digitalizării activităților administrative	8
2.1. <i>Digitalizarea activităților de administrație publică - benefică pentru organele administrative</i>	9
2.2. <i>Digitalizarea activităților de administrație publică – benefică pentru întreprinderi</i>	10
2.3. <i>Digitalizarea activităților de administrație publică - benefică pentru cetățeni</i>	11
Capitolul 3. Transparența în mediul offline vs. transparența în mediul online	12
3.1. <i>Accesul la informații într-un mediu offline</i>	13
3.2. <i>Accesul la informații într-un mediu online</i>	15
3.3. <i>Implicarea cetățenilor în activitățile administrative</i>	17
3.3.1 <i>Actualizarea sondajului de opinie</i>	23
Capitolul 4. Avantajele și dezavantajele transparenței oferite de mediul digital	27
4.1. <i>Transparența în mediul digital - modalitate de luptă împotriva corupției</i>	27
4.2 <i>Transparența în mediul digital - modalitate de încurajare a cetățenilor de a avea un impact în societate</i>	29
4.3 <i>Transparența în mediul digital - șanse egale între diferiți comercianți și prestatori de servicii</i>	30
4.4 <i>Transparența în mediul digital - cale de acces către informații confidențiale ale cetățenilor și persoanelor juridice. Posibilitatea apariției fenomenelor de furt de informații, hacking și fraudă.</i>	30
Capitolul 5. Opinia cetățenilor cu privire la digitalizarea administrației publice	32
Concluzii	35
Anexa A. Chestionar cetățeni [49]	36
Anexa B. Chestionar aplicat cetățenilor (2023)	40
Anexa B.1. Utilizarea Internetului și a rețelelor de socializare și implicarea cetățenilor în procesul decizional la nivel local	41
Anexa B.2. Digitalizarea administrației publice	45
Referințe bibliografice	49

Abstract

Tehnologia secolului XXI permite dezvoltarea conceptului de smart city (oraș inteligent) ce presupune crearea unui mediu digitalizat prin care să se poată gestiona activitățile administrative, accesibil și pus la dispoziția atât a autorităților, cât și a businessurilor cetățenilor. Prezenta lucrare își propune să studieze efectele digitalizării în domeniul administrativ și importanța asigurării unei reale transparențe în ceea ce privește activitățile desfășurate în mediul digital. Transparența în mediul digital ar presupune accesul tuturor părților implicate în demersurile administrative (organe de stat, persoane juridice și persoane fizice) la informațiile documentate prin intermediul platformelor de e-administrare, fapt ce poate avea însă și implicații negative ce vor fi discutate ulterior. În vederea realizării unei lucrări relevante, care să prezinte întocmai avantajele și dezavantajele accesului liber la informațiile digitale din administrația publică, prezenta lucrare va aborda o metodă de analiză a literaturii de specialitate. Mai mult, pentru a putea oferi o viziune de ansamblu, prezenta lucrare își propune observarea unor aplicații reale ale acestor noi concepte de platforme de e-administrare, atât la nivel național, cât și la nivel european sau chiar mondial, astfel încât să se poată realiza justificarea argumentelor aduse. Prezentul studiu cuprinde o listă de argumente obiective care pot ajuta la crearea unei opinii a cititorului în ceea ce privește digitalizarea în domeniul administrației publice și implicațiile și impactul pe care le pot avea transparența și accesul liber la informații în acest mediu digital creat pentru o mai bună funcționare a administrării unei comunități. De asemenea, această lucrare va prezenta și opinia subiectivă, însă bine argumentată, a autorului.

Cuvinte cheie: administrație publică; e-administrare; digitalizare; acces la informații

Introducere

Sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI au însemnat o perioadă de dezvoltare complexă și extrem de rapidă a tehnologiei, iar odată cu invenția calculatorului și a Internetului, tehnologia a devenit indispensabilă omului în viața cotidiană. Totodată, o tehnologie atât de avansată a permis implementarea unor sisteme digitalizate care să contribuie la fluidizarea activităților administrative de la nivelul unui stat. Astfel, s-a dezvoltat conceptul de *smart city*, descris pe site-ul Comisiei Europene, drept: “un loc în care rețelele și serviciile tradiționale sunt eficientizate prin utilizarea soluțiilor digitale în beneficiul locuitorilor și al afacerilor sale” [1].

Înțelegem așadar că această digitalizare a sistemului administrativ reprezintă un beneficiu atât pentru cetățeni și antreprenori, cât și pentru, desigur, organele cu putere administrativă. Totuși, era digitală a arătat pe parcursul celor câteva decenii în care s-a dezvoltat că deși poate oferi o multitudine de avantaje pentru utilizatorii tehnologiei moderne, poate prezenta și o serie de dezavantaje și chiar pericole, în cazul în care nu este folosită corespunzător.

Această lucrare își propune să analizeze, bazându-se pe literatura de specialitate din domeniu, efectele, fie acestea pozitive sau negative, pe care le poate avea digitalizarea în sistemul administrativ asupra părților implicate. Mai exact, ținând cont de transparența și accesibilitatea pe care le prezintă mediul digital, se urmărește să se dovedească dacă digitalizarea domeniului de administrație publică poate sau nu să aibă efecte negative. Prin transparență și accesibilitate, se înțelege posibilitatea oricărui dintre utilizatori de a avea acces la datele încărcate pe o platformă digitală. Acest fapt ar putea avea un efect benefic, permițând cetățenilor să aibă acces la deciziile și demersurile realizate de organele administrative, ceea ce ar putea pune capăt actelor de corupție și ar putea stimula interesul populației în aceste activități. Totodată însă, dacă datele utilizatorilor ajung către părți terțe, mediul digital dând acces la informații și date personale ale cetățenilor, ne putem gândi că s-ar putea ajunge și la diferite acte de fraudă.

Subiectul ce urmează a fi dezbătut în această lucrare vine în completarea literaturii de specialitate, analizând nivelul de aplicabilitate al conceptului de *smart city* și rezultatele pe care le putem aștepta odată cu implementarea acestuia. De asemenea, prin realizarea și analiza unui sondaj de opinie, lucrarea de față își propune să prezinte și părerea unui grup de subiecți în ceea ce privește utilizarea mediului digital pentru efectuarea unor activități ce țin de domeniul public administrativ, contribuind la studiile în domeniu.

Context

În ultima perioadă, mai ales în urma pandemiei de Covid-19 din 2020, au apărut mai multe platforme digitale, menite să faciliteze anumite procese și activități din domeniul administrației publice. Astfel, activități precum plata taxelor și a impozitelor, licitațiile publice, obținerea anumitor documente și autorizații, dar și încărcarea de documente au început a putea fi făcute pe diferite site-uri online ce găzduiesc platforme cu rol în administrația publică, pe care utilizatorii Internetului le pot folosi cu ușurință, fără a mai fi nevoiți să meargă în diferite instituții pentru a face respectivele operațiuni.

Din anul 2020, în România, s-a înființat ADR (Autoritatea pentru Digitalizarea României), o instituție ce urmărește transformarea României prin trecerea la un mediu digital în care atât statul cât și mediul privat să își poată desfășura activitățile cu ușurință. ADR își propune un set de obiective, printre care: simplificarea procedurilor privind dobândirea imobilelor, soluție open source de management al parcarilor pentru primării, extindere plăți prin Ghișeul.ro, implementarea sistemului de facturare electronică pentru achiziții publice, cloud guvernamental, ș.a.m.d. [2]. Astfel, România urmărește modelul celorlalte țări ce au început procesul de digitalizare, oferind platforme prin care cetățenii săi să își poată duce la capăt diferite activități, online, de la distanță, cu un efort minim.

Cu toate acestea, a pune la dispoziție astfel de platforme digitale presupune încărcarea în mediu online a unor informații și date cu caracter personal (date de identificare precum nume, cod numeric personal, adresă, dar și alte detalii precum veniturile obținute, detaliile cardurilor, etc.). Prezența acestor informații în mediul online, în ciuda securității sporite ce ar trebui asigurată, ar putea stârni interesul unor persoane cu abilități de hacking, care, s-ar putea folosi de astfel de date pentru a înfăptui diferite acte de fraudă, precum: furt, furt de identitate, vânzarea datelor cu caracter personal.

În aceste condiții, este deosebit de necesar a se studia care sunt implicațiile transunerii unor activități ce presupun schimbul de date cu caracter personal în mediul digital, având în vedere transparența pe care o presupune Internetul și mai ales ușurința cu care toate aceste platforme ar putea fi accesate de persoanele interesate să intre în posesia conținutului aflat pe acestea.

De notat este însă și faptul că această digitalizare ar aduce și o serie de beneficii, întrucât ar fluidiza demersurile în ceea ce privește relația dintre cetățeni și organele statului. Mai mult, transparența în activitățile statului oferă cetățenilor un sentiment de încredere, întrucât ar putea urmări cu mai multă ușurință deciziile luate și implementarea acestora, fără a mai exista la fel de multe îndoieli despre actele de corupție ce ar putea avea loc.

Așadar, având în vedere toate acestea, este de înțeles de ce este nevoie de a aprofunda acest subiect și de a observa care sunt argumentele pro, dar și cele contra, față de subiectul transunerii în mediul online și digitalizarea instituțiilor publice și de stat și a activităților desfășurate de acestea cu cetățenii.

Capitolul 1. Conceptul de *smart city*: digitalizarea activităților administrative.

Procesul de urbanizare reprezintă migrația populației din zonele rurale către cele urbane și se datorează în mare parte dezvoltării economice a orașelor care oferă oportunități de carieră și un trai mai bun locuitorilor [3]. Mai mult, tendința marilor orașe de a se dezvolta atât din punct de vedere economic cât și teritorial face ca acestea să se extindă și către zonele periferice, astfel făcând ca locuitorii din mediul rural periferic orașelor să ajungă să locuiască într-un mediu urbanizat [3].

În prezent, mai mult de jumătate din populația globului trăiește în medii urbane, atingând un procent de 56.173% în 2020, conform unor statistici despre divizia populației realizate de Departamentul de Afaceri Economice și Sociale al Națiunilor Unite [4]. Analizând această statistică, putem observa evoluția rapidă și constantă a procesului de urbanizare la nivel global,

dar și predicția continuării creșterii ratei de locuitori ai zonelor urbane, ce se preconizează a ajunge la un procent de 68.357% până în 2050. Pentru o mai bună analiză a datelor propuse de documentul publicat de Națiunile Unite, am realizat un grafic (fig. 1) care prezintă rata de creștere a populației în mediul urban pe o perioadă de 100 de ani (1950-2050), la nivel global, dar și la nivel de subregiuni (Africa, Asia, Europa, America Latină și Insulele Caraibe, America de Nord, Oceania). Pentru scopul acestei lucrări, de asemenea, am integrat și datele referitoare la procentajul populației din mediul urban în perioada propusă, 1950-2050, în România.

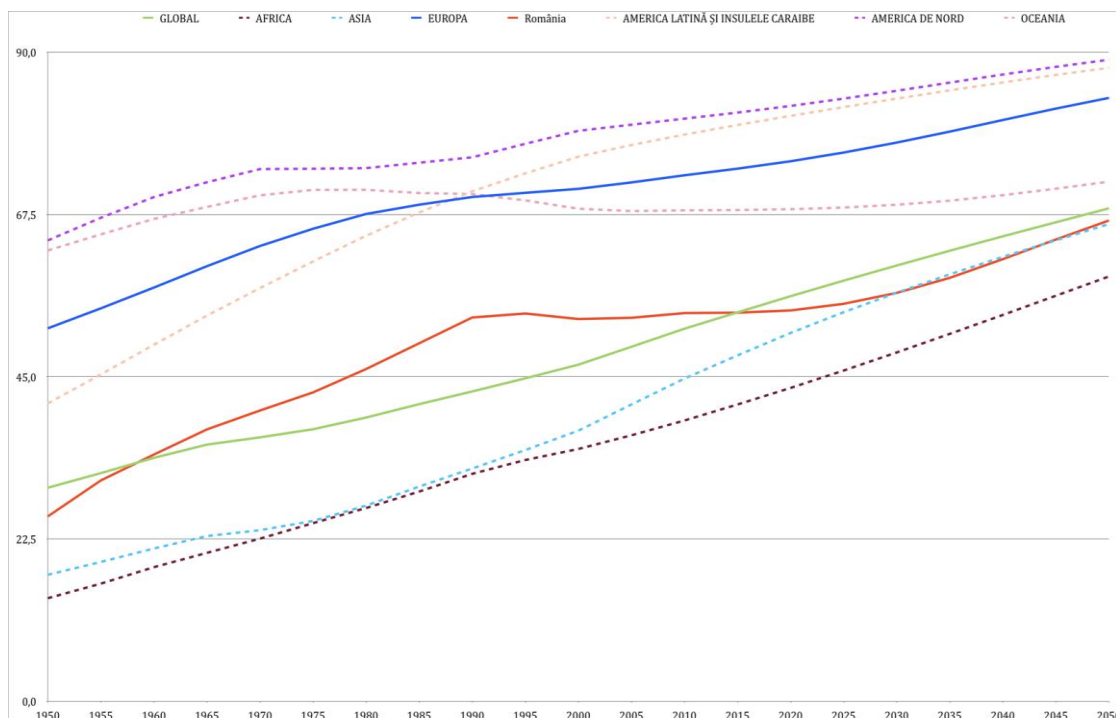

Fig. 1. Grafic reprezentând perspectivele de urbanizare globală, pentru perioada 1950 - 2050, conform datelor furnizate de Departamentul de Afaceri Economice și Sociale al Națiunilor Unite (2018)

Se observă așadar cum pentru toate regiunile propuse, inclusiv la nivel global, dar și la nivelul țării noastre, tendința pe parcursul acestei perioade a fost de creștere aproximativ constantă a procentajului de locuitori în mediile urbane. O singură excepție mai pronunțată putem observa însă la nivelul României, unde, dacă privim graficul și datele publicate și menționate anterior, în perioada 1990-2020, rata populației din mediile urbane a rămas în jurul aceluiași valori (aproximativ 53%), fără a prezenta o creștere continuă și chiar prezentând și o scădere cu 0.765% în perioada 1995 - 2000. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că perioada regimului comunist din România (1947-1989) a reprezentat o perioadă de dezvoltare a mediului urban al țării, cu industriile aflate într-o continuă creștere a producției având nevoie de populația din mediul rural ca forță de muncă, iar astfel, rata populației din mediul urban a crescut rapid în perioada 1950-1990. [5] Totuși, după căderea acestui regim, posibilitatea de a pleca din țară și de a emigra către alte zone ale lumii, dar și încetarea activității a multora dintre industriile ce s-au dezvoltat în timpul comunismului, a făcut ca o parte din populație (atât cea aflată în mediul urban, cât și cea din mediul rural) să prefere părăsirea țării.

Totuși, cu toate că de-a lungul a 30 de ani populația mediului urban din România a rămas în valori relativ constante, aceasta depășește în prezent 50% din populația țării, aflându-se, deci, în acord cu valorile de la nivel global sau de la nivelul altor regiuni (exceptând Africa, cu toate că și această regiune se apropie de punctul în care va avea jumătate din locuitori în medii urbane). [4]

Un studiu realizat în parteneriat cu We Are Social și Hootsuite, prezintă că, la nivel global, în 2022, există 4.95 miliarde de utilizatori ai Internetului, astfel că 62.5% din populația globului are acces la Internet. Dintre aceștia, 96.2% au un telefon de tip smart phone, 63.1% au laptop sau PC, iar 34.8% o tabletă [6], toate acestea fiind dispozitive care, prin conectarea la o rețea de Internet pot fi folosite pentru a avea acces la un mediu digital aflat în continuă dezvoltare. Astfel, se poate

înțelege de ce se discută despre implementarea unor platforme care să permită gestionarea activităților administrative printr-un mediu digital, accesibil pentru mai mult de jumătate din populația globului. În principiu, această digitalizare a domeniului administrativ ar putea fi implementată cu ușurință în mediile urbane, unde rețelele de telecomunicații sunt bine dezvoltate și oferă locuitorilor acces la Internet și, unde datorită oportunităților de angajare cu salarii adecvate costurilor de trai, populația își poate permite procurarea unui dispozitiv prin care să poată avea acces la Internet și mediul digital. [7]

În literatura de specialitate, a fost introdus așadar termenul de *smart city*, definit anterior. Mai departe, scopul acestei lucrări este de a evalua eficiența și beneficiile pe care le-ar putea aduce implementarea acestui concept la nivelul unui oraș din România.

1.1. Motivele digitalizării activității administrative. Beneficiile oferite de aderarea la conceptul de smart city.

În prezent, mai ales între indivizii aparținând noilor generații, tehnologia este aproape omniprezentă și poate rezolva majoritatea problemelor pe care le poți întâmpina: cu ajutorul tehnologiei și a mediului digital putem avea acces la o multitudine de informații din orice domeniu, putem cumpăra online produse din orice categorie, putem afla traseul optim pentru a ajunge la o destinație, putem planifica o vacanță, putem rezerva locuri sau bilete pentru activități recreative, ne putem informa asupra evenimentelor ce au loc în timp real și multe altele. [8] Practic, tehnologia, Internetul și dispozitivele cu acces la Internet pe care le deținem ne permit să trăim aproape complet prin intermediul, sau cu ajutorul, mediului digital, fapt ce facilitează activitățile cotidiene.

Motivul principal pentru care tehnologia a reușit să acapareze atât de mulți utilizatori frecvenți într-o serie largă de scopuri este ușurința cu care pot fi accesate și comoditatea pe care o oferă accesarea tuturor acestor funcții și informații printr-un dispozitiv portabil, indiferent de oră sau locație, fără a fi nevoie să te deplasezi sau să te încadrezi într-un anumit program de lucru. Astfel, dacă organizațiile de stat ar putea să prezinte cetățenilor platforme digitale prin care aceștia să își poată rezolva o serie de probleme, renunțând la deplasarea către diferite instituții, lungile așteptări pentru a ajunge la ghișeu în zilele aglomerate și alte inconveniente, ar fi probabil ca mai mulți cetățeni să fie activ implicați în viața publică.

Pe lângă faptul că îndeplinirea activităților administrative ar fi mai facilă pentru cetățeni prin intermediul unui mediu digital, tot mai facilă ar fi și gestionarea administrativă a spațiului public, în ceea ce privește organizațiile de stat. Digitalizarea domeniului administrativ ar permite, din punctul de vedere al statului, evaluarea activităților desfășurate, urmărirea implicării cetățenilor în diferite activități, urmărirea stării de bine a cetățenilor, verificarea opiniilor cetățenilor, etc.

Conceptul de *smart city* nu presupune doar implementarea unor platforme digitale puse la dispoziția publicului, ci și echiparea orașelor cu o serie de aparaturi performante, precum senzori, camere de luat vederi, microfoane, care ar putea oferi organizațiilor competente informații care să fie ulterior folosite pentru a ajuta la bunăstarea cetățenilor. Desigur, instalarea unor astfel de aparaturi este controversată, întrucât ar putea fi interpretată drept o măsură de control al populației. Totuși, atunci când vorbim despre trecerea către *smart city*, vedem aceste aparate ca venind în ajutorul autorităților de stat pentru a face verificările necesare în ceea ce privește siguranța locuitorilor, eficiența transporturilor, adoptarea unor decizii favorabile cetățenilor.

Așadar, organizațiile de stat ar putea monta diferite echipamente digitale în orașe pentru a colecta date utile care să asigure pe termen lung siguranța populației. Tehnologiile de care dispunem astăzi sunt capabile să urmărească, de exemplu, semnele unor posibile calamități naturale sau starea în care se află structura unei clădiri. Prin utilizarea acestor tehnologii, autoritățile ar putea să prevină locuitorii aflați în pericol și să fie pregătite pentru a interveni în momentul potrivit.

Mai ales în marile orașe, traficul este deosebit de aglomerat și uneori reprezintă chiar un mare factor de risc pentru cetățeni, existând tot mai pronunțat pericolul de a fi implicat într-un accident

rutier. Tehnologia, deși nu poate schimba numărul de automobile aflate în trafic, ar putea ajuta la fluidizarea acestuia. Marile intersecții ar putea fi prevăzute cu camere de luat vederi care să colecteze informații despre nivelul de aglomerație, corelat cu orele de vârf și condițiile meteo, transmițând mai departe astfel de informații către autoritățile competente care apoi să reprogrameze sincronizarea semafoarelor sau să analizeze ce ar putea fi îmbunătățit astfel încât traficul să se fluidizeze și să se limiteze pericolele de producere a unui accident.

Tot în ceea ce privește transportul, mijloacele de transport în comun ar putea fi mult mai eficiente, iar utilizarea acestora în locul mașinii personale ar putea fi cu adevărat încurajată și poate și acceptată, odată cu implementarea unei serii de tehnologii la nivelul acestora. Aici ar putea fi incluse camere și senzori care să culegă informații despre numărul pasagerilor, stațiile mai mult sau mai puțin aglomerate, orele de vârf, cât este necesar să dureze o oprire în funcție de stație, etc. Analizând aceste date, autoritățile ar putea optimiza mersul acestor mijloace de transport, făcându-le o variantă practică, alternativă utilizării mașinii personale.

Orașele de tip *smart city* reprezintă de asemenea o modalitate de a scădea impactul pe care îl avem asupra mediului înconjurător, încurajând trecerea la surse de energie alternativă, verde. Pe lângă aceasta, cu o serie largă de date adunate prin intermediul aparaturilor performante montate în diferite zone ale orașului, permit realizarea unei analize care să poată arăta cum s-ar putea reduce consumul de electricitate sau de apă. De exemplu, felinarele stradale ar putea fi dotate cu senzori de mișcare, astfel încât să poată funcționa doar atunci când există circulație în proximitatea acestora, fără a consuma energie în restul timpului. Tot în vederea unei mai bune calități a vieții ce ar putea fi atinsă prin reducerea amprente de CO₂ a orașelor, ar fi urmărirea nivelului de poluare a aerului și identificarea zonelor puternic poluate.

Trecerea către conceptele de *smart city* și *e-guvernare* ar fi așadar benefică atât pentru populație, reușind să îmbunătățească calitatea vieții, cât și pentru autorități, întrucât ar putea oferi o serie de date și informații spre analiză care în final să ajute la buna gestionare și organizare a spațiului public.

1.2. Platforme digitale pentru administrația publică. Activități ce se pot realiza prin intermediul unor astfel de platforme.

În ceea ce privește platformele digitale ce pot fi puse la dispoziție pentru realizarea activităților din domeniul public, ADR enumeră drept platforme operate direct: SEAP, Ghișeul.ro, aici.gov.ro, SIAE, PCUe și e-guvernare. Pe lângă acestea, o altă serie de platforme realizate cu ajutorul unor parteneri este compusă din: Stirioficiale.ro, Datelazi.ro, Diasporahub.ro, Cetrebuieasafac.ro, Rohelp.ro, Jurnal Medical.

Fiecare dintre aceste platforme este pusă la dispoziția publicului cu un anumit scop administrativ, după cum urmează:

- “SEAP este o platformă electronică care asigură transparența procesului și procedurilor de achiziții publice. Prin intermediul platformei SEAP, autoritățile publice și achiziționează, prin mijloace electronice, bunuri și servicii necesare desfășurării activității sau lucrări pentru unitatea administrativă în cauză” [9]
- “Platforma Ghișeul.ro este un proiect care oferă posibilitatea contribuabililor de a vizualiza obligațiile de plată existente și/sau de a plăti online cu cardul, parțial sau total, taxele și impozitele locale, precum și amenziile existente” [10]
- “Platforma aici.gov.ro este un intermediar pentru înregistrarea documentelor adresate instituțiilor publice care nu au un sistem propriu de registratură online” [11]
- “SIAE în Transporturi este sistemul de utilitate publică utilizat în scopul alocării electronice a autorizațiilor pentru transportul internațional de marfă și atribuirii electronice a curselor și traseelor pentru transport intern de persoane” [12]
- “Prin PCUe, la care este conectată administrația publică centrală și alte autorități competente, se pot îndeplini, de la distanță, prin mijloace electronice, cu ușurință, ansamblul procedurilor și formalităților necesare pentru accesul la activitățile de servicii ale acestora, în special declarațiile, notificările sau cererile necesare pentru obținerea

- autorizării, inclusiv cererile de înscriere într-un registru și orice cereri de autorizare necesare pentru exercitarea activităților de servicii” [13]
- “Sistemul Electronic Național (e-guvernare) informatizează interacțiunea dintre cetățean/companie și administrația publică și pune la dispoziția cetățeanului formulare utilizate în relația cu administrația, facilitând obținerea diverselor documente” [14]
 - “Stirioficiale.ro reprezintă o sursă de informare corectă, nealimentată de panică, care poate ajuta populația României să fie vigilentă în felul în care acționează, asimilează și distribuie rafalele de știri prezente în media. Informațiile publicate pe stirioficiale.ro reprezintă sursa oficială de informare pentru public și reprezentanții media elaborată în parteneriat cu Guvernului României cu referire la situația în plină desfășurare, cauzată de răspândirea infecției cu Coronavirus” [15]
 - “Datelazi.ro prezintă infografii actualizate periodic cu datele furnizate de autoritățile competente. Este un instrument ușor de utilizat pentru a urmări dimensiunea focarului (COVID-19), pentru a vizualiza date corecte din surse sigure” [16]
 - “Platforma Diaspora Hub vine în sprijinul cetățenilor români din afara României și a asociațiilor și grupurilor de sprijin de peste hotare în situații de urgență precum cea cu care ne confruntăm în aceste luni. Cu ajutorul unui chestionar simplu de câteva întrebări, orice român care are nevoie de ajutor sau de informații va fi ghidat ușor către grupurile care îi pot oferi sprijin, fie că vorbim despre livrarea unor cumpărături, sprijin cu câteva traduceri, informații utile în această perioadă etc.” [17]
 - “Cetrebuiasafac.ro este o platformă care ajută populația să înțeleagă mai bine care sunt regulile ce trebuie respectate în timpul pandemiei COVID-19.” [18]
 - “RoHelp.ro este o platformă digitală completă pusă la dispoziția ONG-urilor implicate activ în limitarea efectelor epidemiei de Covid-19 pentru a colecta resursele de care acestea au mare nevoie. Prin integrarea în platformă a procesatorului de plăți online Netopia, RoHelp.ro ajută organizațiile eligibile înscrise să colecteze în mod direct, fără alți intermediari sau costuri ascunse, resursele financiare de care au nevoie” [19]
 - “Jurnal Medical este o soluție digitală cu ajutorul căreia, împreună, reducem suprasolicitarea numerelor de urgență, colectăm rapid informații de la o populație foarte mare, ne monitorizăm starea de sănătate pentru noi și pentru cei dragi și rămânem cu toții în siguranță. Datele completate de toți utilizatorii aplicației sunt centralizate și transmise zilnic către Institutul Național de Sănătate Publică și Direcțiile de Sănătate Publică pentru a putea gestiona potențiale focare și pentru a te putea proteja mai bine de pericol.” [20]

Mare parte din aceste platforme operate de, sau realizate în parteneriat cu ADR, au apărut ca răspuns față de pandemia de COVID-19 cu care ne-am luptat atât în România, cât și în restul lumii, începând cu februarie 2020. Sistarea activității tuturor instituțiilor, de stat, dar și private, pentru carantinarea populației în vederea încetării răspândirii virusului a forțat toate aceste instituții să găsească soluții pentru a putea funcționa în continuare, de la distanță, fără a interacționa direct cu publicul. Datorită mediului digital la care avem acces, s-au putut crea aceste platforme care să permită continuarea interacțiunii cu publicul.

Capitolul 2. Implicațiile digitalizării activităților administrative

Digitalizarea în mediul administrativ este, având în vedere contextul actual, aproape indispensabilă, fiind o tendință la nivel global aducând o serie de beneficii tuturor părților implicate. Administrația publică presupune existența unei cooperări strânse între stat, populație și businessuri, în așa fel încât procesele administrative să decurgă eficient și să conducă la rezultatele așteptate [21]. Odată cu creșterea populației în mediul urban, administrația în mediul offline devine greu de gestionat și deci, lentă și ineficientă.

Pentru organele de stat, ineficiența birocrăției se traduce în incapacitatea acestuia de a gestiona publicul, de a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor, de a strânge fondurile necesare, de a dezvolta așezările umane și așa mai departe. Pe de altă parte, pentru cetățeni, o administrație ineficientă înseamnă creșterea lipsei de încredere în abilitățile statului, creșterea dorinței de a părăsi țara și pierderea interesului de a îți îndeplini obligațiile de cetățean, de a fi implicat activ în activitățile administrative [22]. De asemenea, pentru businessurile ce oferă servicii sau produse de care statul

ar putea beneficia, ineficiența sistemului birocratic se poate transforma în imposibilitatea de a își desfășura activitatea, fapt ce poate duce la reducerea semnificativă a profitului sau chiar la faliment, dar și în lipsă de interes în prestarea serviciului sau asigurarea unor produse calitative. În ceea ce privește businessurile, achizițiile publice ce se realizează printr-un proces prea lent și netransparent nu sunt rentabile, având în vedere efortul necesar depunerii ofertelor și a documentelor cerute, urmat de perioada de așteptare pentru analiza dosarelor și însoțit de nesiguranța că licitația se desfășoară într-un mod corect [23].

Astfel, apariția posibilității de a te conecta la un mediu online, accesibil pentru toate părțile de care este nevoie să coopereze ar fi benefică, eficientizând procesele administrative și aducând un feedback pozitiv din partea tuturor celor implicați.

2.1. Digitalizarea activităților de administrația publică – benefică pentru organele administrative

Așa cum am menționat, o administrație offline în contextul creșterii populației din mediul urban și al creșterii nevoii de dezvoltare și modernizare a împrejurimilor nu mai poate fi eficientă, iar încercarea de a rămâne la aceleași metode folosite anterior va rezulta într-o serie de dezavantaje. În ceea ce privește organele administrative, acestea nu vor putea continua să gestioneze publicul îndeplinind cerințele acestuia decât apelând la metode adecvate perioadei în care ne aflăm. Astfel de metode țin de utilizarea mediului online, adică digitalizarea acestor procese administrative.

În ziua de astăzi, modernizarea administrației publice reprezintă un element esențial pentru progresul economic și social al unei societăți. Introducerea și implementarea tehnologiilor informatice în instituțiile publice sunt unelte pe care entitățile guvernamentale le pot utiliza drept mijloace de ascensiune a dezvoltării economice naționale, pentru a fi în concordanță cu standardele internaționale. Propagarea unei forme moderne de administrație, axată pe tehnologie și cunoaștere, va avea un impact semnificativ asupra întregii societăți, contribuind la modificarea mentalităților și la conturarea unei noi culturi organizaționale [24].

Administrația publică în mediul digital ar putea ajuta organele administrative să gestioneze și să poată realiza cu ușurință ceea ce se dorește a fi rezolvat, prezentând o serie de beneficii clare. În primul rând, tehnologia din zilele noastre este accesibilă unei mari proporții a populației, astfel că digitalizarea administrației publice ar fi de asemenea ușor accesibilă, presupunând o scădere a timpului necesar a fi dedicat de un cetățean sau o întreprindere pentru a își îndeplini obligațiile față de stat și posibilitatea de a fi accesată de la distanță, prin doar câteva clickuri, fără a mai fi nevoie de deplasarea către diferite instituții [25]. Prin digitalizare, îndeplinirea obligațiilor față de stat ar fi mult facilitată și, deci, mai atractivă pentru publicul larg [26]. Acest fapt ar face ca părțile cu care statul este nevoit să coopereze pentru a își îndeplini obligațiile față de public să fie mai active și implicate, astfel făcând posibilă aducerea unor schimbări și dezvoltarea. Totodată, prin asigurarea acestui mediu digital ușor accesibil și facil de utilizat, organele administrative ar putea primi un feedback pozitiv din partea populației și a întreprinderilor și ar putea primi încrederea acestora în faptul că pot duce la capăt ceea ce propun.

În al doilea rând, mediul digital este transparent, fapt ce înseamnă că informațiile transmise prin intermediul acestuia ar putea fi accesate cu ușurință, iar progresul în ceea ce privește activitățile realizate de autorități ar putea fi monitorizate și de public [27]. Astfel, din nou, ar fi sporit nivelul de încredere al publicului în organele de stat. Mai mult, acest lucru ar putea contribui și la responsabilizarea instituțiilor responsabile pentru administrația publică, în sensul că acestea ar fi constrânse să utilizeze fondurile în scopurile propuse, să ducă la capăt lucrările, să colaboreze cu întreprinderi alese în mod corect în așa fel încât să ofere servicii sau produse calitative, cu raport calitate-preț corect [28]. Actele de corupție sau derularea unor activități ilegale nu ar mai putea continua într-un mediu online accesibil oricui, iar acest lucru ar avea efecte pozitive, întrucât ar asigura publicul că îndeplinirea obligațiilor față de stat și implicarea activă în societate va fi utilizată în scopurile prezentate și va asigura schimbări observabile.

În al treilea rând, o birocrație digitalizată ar fi considerabil mai eficientă: pe lângă faptul că ar ajuta la gestionarea populației urbane constant crescând, întreg procesul ar fi mai facil, realizabil într-un timp mai scurt și cu mai puține resurse [29]. Introducerea datelor și a documentelor în mediul online este de asemenea ușor de urmărit pentru autorități, fără a exista riscul apariției unor erori umane precum pierderea sau amestecarea acestora. Mai mult, tehnologia de astăzi oferă posibilitatea transmiterii unor date în timp real, fapt ce ar permite organelor administrative să acționeze mai rapid ca răspuns la diferite informații. Transmiterea instantă a informațiilor ar fi, de exemplu, extrem de utilă în cazul implementării conceptului de *smart city*: tehnologiile precum camerele de supraveghere sau senzorii de mișcare pot fi cu ușurință conectate la mediul digital pentru administrație publică, transmițând în timp real informațiile preluate din zonele în care acestea sunt situate [30] [31]. Aceste informații pot fi urmărite apoi de instituția competentă, care să poată analiza și reacționa rapid în așa fel încât să fie evitate diferite probleme precum supra-aglomerarea spațiilor, a traficului sau a mijloacelor de transport, risipa de resurse (energie, apă, încălzire, etc.) sau chiar accidente. Așadar, deoarece transmiterea de date și informații către organele administrative într-un mediu online este extrem de rapidă, ne putem aștepta ca și răspunsul emis de acestea să fie mult accelerat [32].

2.2. Digitalizarea activităților de administrație publică – benefică pentru întreprinderi

Cum am menționat pe parcursul acestei lucrări, pentru o bună funcționare a administrației publice, este nevoie de implicarea și cooperarea a trei mari sectoare: pe de o parte publicul, ce ar trebui să își prezinte cerințele și să contribuie la realizarea acestora prin îndeplinirea obligațiilor de cetățean, iar pe de altă parte, autoritățile care ar trebui să poată asigura că vor duce la capăt proiectele pe care doresc să le implementeze, în conformitate cu cerințele propuse de publicul larg. Cel de-al treilea sector însă, este acela care face legătura dintre cerințele publicului și răspunsul autorităților la aceste cerințe: este vorba de sectorul întreprinderilor ce prestează servicii sau comercializează bunuri necesare realizării tuturor proiectelor ce țin de administrația publică. De aceea, este important a se observa ce impact ar avea digitalizarea activităților administrative asupra acestor întreprinderi ce fac posibilă legătura dintre public și instituțiile statului.

Și în cazul întreprinderilor, adoptarea unor tehnologii moderne pentru realizarea activităților administrative, adică digitalizarea administrației publice, prezintă o serie largă de beneficii. Așa cum am menționat în subcapitolul anterior, mediul online are următoarele caracteristici, care rezultă în beneficii aduse celor implicați: este ușor accesibil, mai rapid, transparent și mult mai eficient decât birocrația clasică. Plecând de la acestea și raportându-ne la cazul întreprinderilor, putem deduce următoarele beneficii pe care digitalizarea mediului administrativ le-ar oferi prestatorilor de servicii sau comercianților de bunuri.

Accesibilitatea în mediul online permite întreprinderilor să fie la curent cu oportunitățile de semnare a contractelor cu statul, pentru realizarea anumitor servicii sau pentru achiziția anumitor produse. Practic, un mediu digital ar permite întreprinderilor să urmărească și să fie informați cu privire la diferite licitații publice sau oportunități de contractare, găsind toate informațiile necesare pentru a aplica [33]. Pe lângă primirea acestor informații, mai mult, participarea întreprinderilor la astfel de licitații este mult facilitată de un mediu online, întrucât se renunță la depunerea documentelor în format fizic, acțiune destul de costisitoare din punctul de vedere al timpului, costului consumabilelor și al resurselor umane [34]. Astfel, prin intermediul mediului online, interacțiunea întreprinderilor cu organele de stat este mult mai facilă și eficientă.

De asemenea, am menționat transparența pe care o oferă mediul digital: această caracteristică încurajează businessurile să se implice, arătând că procedurile urmate sunt corecte, prezentând toți competitorii și ofertele acestora, astfel încât companiile să își cunoască concurența și șansele de a intra în colaborare cu statul cu mai mult timp înainte [35]. Transparența presupune și o scădere semnificativă a riscului de realizare a unor acte de corupție sau fraudă, fapt ce crește încrederea colaboratorilor, deci implicit și a întreprinderilor, în organele de stat [36].

Așadar, observăm cum digitalizarea administrației publice prezintă avantaje și pentru întreprinderi, făcând colaborarea acestora cu statul mai facilă, mai rapidă și mai eficientă. Astfel, înțelegem că adoptarea și implementarea unor noi tehnologii prin care să se realizeze diferite procese administrative este, și din punctul de vedere al întreprinderilor, o schimbare care să permită eficientizarea sistemului administrativ clasic, offline.

2.3. Digitalizarea activităților de administrație publică – benefică pentru cetățeni

Odată cu apariția internetului și a dezvoltării continue a tehnologiei, au apărut o serie de schimbări în viața de zi cu zi a cetățenilor, care au putut să se folosească de aceste mijloace pentru a își ușura anumite sarcini. Conform autorului C. Vrabie, „E-mailul a câștigat în fața poștei obișnuite, mult mai lente și mai costisitoare; magazinele clasice sunt încet încet înlocuite de așa numitele magazine virtuale – spații pe Web destinate vânzării/cumpărării de produse de toate felurile. E-mail, e-commerce, e-government etc... toate aceste elemente, înseamnă, de fapt, această lume electronică, lume în care începem să ne mișcăm tot mai mult.” [24].

Administrația publică nu ar putea exista fără cetățeni. Este important de menționat că rolul cetățenilor în ceea ce privește derularea proceselor administrative este la fel de important precum cel al celorlalte două sectoare (statul și întreprinderile). Publicul este necesar, pe de o parte, pentru a își exprima opiniile și cerințele, pentru a prezenta autorităților problemele pe care le întâmpină și le-ar dori rezolvate sau idei de schimbări sau dezvoltare a unor spații pe care și-ar dori să le vadă [37]. Pe de altă parte, publicul este indispensabil și pentru punerea în practică și ducerea la capăt a proiectelor ce vin ca răspuns la cererile și nevoile publicului, întrucât fondurile ce sunt utilizate pentru acestea vin, în mare măsură, din partea populației, prin plata de taxe și impozite [38]. Fără aceste fonduri, desigur, niciun proiect nu ar putea fi realizat.

Digitalizarea activităților de administrație publică ar aduce și cetățenilor o serie de beneficii și ar crea o mai mare dorință de a fi implicat activ în ceea ce înseamnă procese administrative. În primul rând, mediul online este ușor accesibil, de oriunde, permițând astfel oricărui utilizator al Internetului să se conecteze în doar câteva secunde și să rezolve activitățile pe care este nevoit să le facă. Această accesibilitate extrem de rapidă și facilă a mediului digital se traduce printr-o scădere semnificativă a timpului de interacțiune cu diferite instituții, utilizarea timpului în funcție de dorințele proprii, fără a fi constrâns de un anumit program strict, lipsa nevoii de a te deplasa până la diferite instituții ce pot fi situate în locuri complet diferite (în comparație cu mediul online unde adesea se întâlnesc cozi foarte mari, programe de lucru cu publicul prea scurte sau nevoia de a face mai multe drumuri de la o instituție la alta pentru a reuși să depui toate documentele necesare unui singur demers) [39].

Digitalizarea în domeniul administrativ ar trebui să ofere utilizatorilor cetățeni o experiență plăcută, satisfăcătoare, mediul online fiind ușor de utilizat și rapid. Mai mult, din nou, transparența în mediul online joacă rolul de a spori nivelul de încredere al populației, în acest caz, în autoritățile administrative. Transparența poate asigura populația că nu este loc pentru acte de fraudă sau corupție, prezentând într-o manieră ușor de accesat de către orice utilizator toate informațiile despre proiectele ce sunt în derulare, stadiul acestora, firmele contractate, costul realizării respectivului proiect, etc [40]. Populația poate monitoriza astfel cum și pentru ce sunt folosite resursele statului și să se implice pentru a veni cu noi idei sau reclamații, care să aducă schimbări acolo unde se consideră necesare.

Pe lângă transparență și accesibilitate, digitalizarea administrației publice aduce și avantajul că ar fi mult mai eficientă, iar, pentru public, eficiența se traduce în schimbări vizibile. Așadar, o administrație publică digitalizată ar aduce publicului satisfacție prin schimbările ce s-ar putea întâmpla într-un timp mai scurt datorită eficientizării părții birocratice [41].

Astfel, observăm cum caracteristicile principale ale mediului online se traduc, pentru toate cele trei mari entități ce participă la procesele administrative (stat, întreprinderi, public) într-o serie de beneficii. Accesibilitatea este o caracteristică atractivă ce poate atrage mai mulți cetățeni sau mai multe întreprinderi către a se implica în aceste procese administrative și la o eficiență sporită a

sistemului, transparența sporește gradul de încredere acordat statului, scade riscul de corupție sau fraudă și poate responsabiliza autoritățile, iar eficiența și viteza mult mai mare de colectare și prelucrare a datelor economisesc timp și chiar resurse financiare sau umane și scad considerabil timpul de așteptare pentru săvârșirea unui proiect, schimbările fiind mai rapid sesizabile [42]. Desigur, este important de notat că digitalizarea, deși aduce această largă serie de beneficii și nu numai, poate prezenta și câteva dezavantaje, bazate pe una dintre caracteristicile mediului online: transparența.

Capitolul 3. Transparența în mediul offline vs. Transparența în mediul online

Pentru domeniul administrației publice, transparența este o caracteristică imperios necesară, întrucât prin aceasta publicul poate fi informat despre deciziile și acțiunile guvernului și ale organelor administrative, fapt ce determină o creștere în nivelul de încredere a publicului în instituțiile statului. Mai mult, un mediu transparent oferă de asemenea informații referitoare la nivelul de satisfacție în rândul cetățenilor și al întreprinderilor, ce pot veni în ajutorul autorităților în vederea unei mai bune colaborări.

Conform autorului T. Erkkilä (2020), transparența „este adesea asociată cu democrația și responsabilitatea, dar are și o semnificație în ceea ce privește receptivitatea și eficacitatea” [43]. Astfel, putem înțelege că acordarea accesului la informații cu privire la activitățile statului (achiziții, proiecte, investiții) se poate asocia cu valorile democrației, poate conduce la responsabilizarea statului și totodată permite eficientizarea proceselor administrative întrucât facilitează cooperarea dintre stat și cetățeni, dar și dintre stat și întreprinderi, stimulează încrederea și limitează posibilitatea de acțiuni frauduloase sau corupte.

În cartea intitulată „Dreptul la o bună administrare și impactul său asupra procedurilor administrației publice”, autorii afirmă că „cetățenii trebuie să aibă posibilitatea de a interveni în procesul luării deciziilor, de a fi jucători, nu spectatori pe scena democrației, exprimându-și punctul de vedere cu privire la actele normative și deciziile care se vor lua la nivel administrativ.” [44].

Tratatul Uniunii Europene, Art. 10, alineatul (3) menționează că „Orice cetățean are dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii. Deciziile se iau în mod cât mai deschis și la un nivel cât mai apropiat posibil de cetățean.” [45]. În același document, Art. 11, alineatele (1)-(3) precizează de asemenea că: „(1) Instituțiile acordă cetățenilor și asociațiilor reprezentative, prin mijloace corespunzătoare, posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile și de a face schimb de opinii în mod public, în toate domeniile de acțiune ale Uniunii.” [45]; „(2) Instituțiile Uniunii mențin un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă.” [45]; „(3) În vederea asigurării coerenței și a transparenței acțiunilor Uniunii, Comisia Europeană procedează la ample consultări ale părților interesate.” [45].

Un alt document redactat de Statele Membre ale Uniunii Europene, Tratatul privind funcționalitatea Uniunii Europene, dezbate de asemenea importanța transparenței în mediul public, specificând în Art. 15 alineatul (1) că „În scopul promovării unei bune guvernări și asigurării participării societății civile, instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii acționează respectând în cel mai înalt grad principiul transparenței.” [46] și, de asemenea, în alineatul (3): „Orice cetățean al Uniunii și orice persoană fizică sau juridică, care are reședința sau sediul statutar într-un stat membru, are drept de acces la documentele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, indiferent de suportul pe care se află aceste documente, sub rezerva principiilor și condițiilor care vor fi stabilite în conformitate cu prezentul alineat. (...) Fiecare instituție, organ, oficiu sau agenție asigură transparența lucrărilor lor și elaborează, în regulamentul său de procedură, dispoziții speciale privind accesul la propriile documente, în conformitate cu regulamentele menționate la al doilea paragraf.” [46].

Astfel, descoperim faptul că transparența este o valoare consolidată de aspirațiile democratice ale Uniunii Europene, care ar trebui să fie îndeplinită de toate statele membre. Transparența este un principiu-cheie al Uniunii Europene, iar considerentul 58 din legile GDPR cu privire la principiul

transparenței, oferă următoarea definiție a acestui principiu: „Principiul transparenței impune ca orice informație adresată publicului sau persoanei vizate să fie concisă, ușor accesibilă și ușor de înțeles și să se folosească un limbaj clar și simplu și, în plus, dacă este cazul, să se utilizeze vizualizarea.” [47]. Așadar, informațiile cu privire la activitatea statului nu numai că trebuie să poată fi accesate de cetățeni și persoane juridice, dar trebuie să fie oferite și sub o formă clară, concisă, ușor de înțeles.

Tratatul prezentat anterior au intrat în vigoare încă de la începuturile Uniunii Europene, respectiv din anul 1993, impunând ca transparența să fie o valoare pe care Statele Membre să își propună să o îndeplinească, promovând astfel o democrație în care poporul să poată cu adevărat să participe cu o opinie informată și asumată la luarea de decizii în cadrul statului.

La nivel național, statul român se obligă să respecte principiile transparenței decizionale în administrația publică, în conformitate cu legea nr. 53 din 21 ianuarie 2003. Astfel, autoritățile statului trebuie să raporteze către și să implice părțile interesate (cetățeni, membrii ai comunității, întreprinderi, instituții publice sau private, etc.) în procesul legislativ [48].

În continuare, lucrarea va prezenta modalitățile prin care transparența poate fi asigurată de organele administrative, atât în mediul offline, cât și în mediul online. Astfel, mai departe, vom putea dezbată dacă trecerea activităților administrative într-un mediu digital poate ajuta la implementarea principiului transparenței și cum s-ar traduce această transparență în ceea ce privește relația dintre stat și cetățeni.

3.1. Accesul la informații într-un mediu offline

Oferirea accesului la informații este, așa cum a fost prezentat anterior, o condiție obligatorie pentru promovarea democrației, prin care se asigură implicarea informată și asumată a cetățenilor în activitățile statului. Înainte de apariția tehnologiilor care să permită modernizarea și digitalizarea sistemelor administrative, acestea își derulau întreaga activitate fizic, offline.

Transparența presupune ca organele și instituțiile de stat să ofere publicului informații referitoare la activitățile pe care le realizează, achizițiile făcute, buget, legi propuse sau adoptate, și așa mai departe. Oferirea acestor informații conduce la informarea publicului, pentru ca acesta să poată fi implicat în toate aceste procese, cu o opinie validă, informată, într-un stil democratic. Totodată, responsabilizează organele administrative, în vederea derulării activității acestora într-un mod corect, eficient, rapid și lipsit de acte de corupție sau fraudă.

Pentru un sistem administrativ ce își desfășoară activitatea fizic, într-un mediu offline, transparența poate fi atinsă prin diferite metode precum: elaborarea unor legi sau regulamente care să oblige instituțiile și organizațiile statului să ofere informațiile pe care le dețin publicului, publicarea unor documente precum rapoarte financiare, decizii administrative, legislații, educarea publicului prin diferite metode ce pot include, dar nu se limitează la, broșuri, jurnale, cărți care să prezinte informații despre acțiunile recente ale statului, publicate la intervale regulate de timp și distribuite în rândul publicului. Totodată, se pot organiza de ședințe publice la care să poată participa oricine dorește să se implice și în care să fie prezentate demersurile proceselor administrative, să fie ascultată și cerută opinia publică, se pot organiza campanii de conștientizare, care să ofere publicului informații cu privire la ceea ce se întâmplă în domeniul administrativ și ar putea fi înființate centre de informare cu sedii fizice, unde publicul ar putea veni pentru a primi răspuns la diferite întrebări cu privire la activitățile ce sunt întreprinse de stat, sau pentru a își oferi opiniile sau sugestiile cu privire la diferite activități, proiecte sau achiziții publice.

Așa cum a fost prezentat anterior, există mai multe articole în diferite tratate redactate de Uniunea Europeană cu privire la obligativitatea instituțiilor de a oferi acces la documentele instituțiilor și organizațiilor statului pentru publicul larg. În ceea ce privește țara noastră, Legea 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică implică faptul că organizațiile de stat („autoritățile administrației publice centrale: ministerele, alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate ale

acestora, precum și autoritățile administrative autonome; autoritățile administrației publice locale: consiliile județene, consiliile locale, primarii, instituțiile și serviciile publice de interes local sau județean” [49]) sunt obligate să îndeplinească principiul transparenței: „Principiile care stau la baza prezentei legi sunt următoarele: a) informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și asupra proiectelor de acte normative; b) consultarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative; c) participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative și în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, cu respectarea următoarelor reguli: 1. sedințele și dezbaterile autorităților și instituțiilor publice care fac obiectul prezentei legi sunt publice, în condițiile legii; 2. dezbaterile vor fi consemnate și făcute publice; 3. minutele acestor sedințe vor fi înregistrate, arhivate și făcute publice, în condițiile legii.” [49]. Conform Art. 2, alineatul (2) al aceleiași legi, aceasta are ca scop „a) să sporească gradul de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziei administrative; b) să implice participarea activă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative și în procesul de elaborare a actelor normative; c) să sporească gradul de transparență la nivelul întregii administrații publice.” [49]. Această lege reprezintă un exemplu de act legislativ elaborat pentru a asigura accesul publicului la informații, o metodă ce are ca scop promovarea transparenței în administrația publică.

Aceeași lege evidențiază în Art. 7, alin. (1) și (2), faptul că „(1) În cadrul procedurilor de elaborare a proiectelor de acte normative, autoritatea administrației publice are obligația să publice un anunț referitor la această acțiune în site-ul propriu, să-l afișeze la sediul propriu, într-un spațiu accesibil publicului, și să-l transmită către mass-media centrală sau locală, după caz. Autoritatea administrației publice va transmite proiectele de acte normative tuturor persoanelor care au depus o cerere pentru primirea acestor informații; (2) Anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ va fi adus la cunoștința publicului, în condițiile alin. (1), cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte de supunerea spre avizare de către autoritățile publice” [49]. Așadar, înțelegem că organele administrative se obligă să publice periodic informații cu privire la proiectele ce urmează a fi propuse spre implementare, în locuri ușor accesibile pentru public, atât online, cât și offline.

De asemenea, autoritățile din România, își asumă obligativitatea de a publica într-o manieră regulată diferite rapoarte cu privire la activitățile derulate în administrația publică, la buget, datorii sau achiziții, diferite ghiduri și broșuri de informare a cetățenilor în vederea anumitor proiecte, situații, evenimente, etc. Astfel de publicații pot fi accesate cu ușurință, atât prin descărcarea acestora de pe diferite site-uri (astfel putând fi ulterior accesate offline sau printate și distribuite fizic între cetățeni), cât și în cazul în care acestea sunt puse la dispoziția publicului în variante printate, pe suport de hârtie.

O altă modalitate prin care pot fi transmise informații cu privire la proiectele autorităților de administrație publică este reprezentată de campaniile de informare și conștientizare a cetățenilor. Recent, în România, au fost organizate mai multe astfel de campanii, cu scopul de a informa cetățenii cu privire la diferite aspecte precum sănătatea publică, drepturile omului, siguranța în trafic, protecția mediului sau importanța educației. Aceste campanii de informare au fost realizate fie de către ministerele sau autoritățile relevante pentru fiecare subiect, fie în colaborare cu diferite asociații, organizații sau instituții, capabile, de asemenea să ofere informații relevante pentru subiectul abordat. Astfel de campanii se pot derula fie în instituții de învățământ (școli, licee, universități), fie în spații publice (piețe, parcuri, centre comerciale) sau chiar în cadrul diferitelor întreprinderi, de stat sau private. Scopul acestor astfel de campanii este, pe de o parte, educarea publicului larg cu privire la diferite proiecte, posibilități de implicare, probleme cu care se confruntă statul sau care afectează viața publică, dar și, pe de altă parte, oferirea posibilității de exprimare a opiniei publice, oferind un prilej prin care publicul poate comunica cu autoritățile, pentru a afla răspuns la anumite întrebări sau pentru a își afirma opiniile și a își oferi sugestiile.

De asemenea, autoritățile statului se pot folosi de canalele media accesibile publicului offline, ce includ publicațiile pe suport de hârtie precum revistele și ziarele, posturile de radio sau canalele de televiziune pentru a transmite informații către publicul larg. Aceste informații pot ajunge la

public prin intermediul știrilor, mesajelor de interes public ce apar în timpul pauzelor publicitare, sau interviurilor din cadrul diferitelor emisiuni televizate sau de radio cu personalități ce activează în domeniul administrației publice.

Prin intermediul acestor modalități, organele administrative de stat asigură transparența cu privire la activitățile pe care le săvârșesc, proiectele ce urmează a fi implementate, situațiile cu care se confruntă statul și alte informații de interes public. Totodată, printr-o parte din aceste metode, autoritățile statului pot asigura comunicarea dintre public și stat, pentru o colaborare facilă și eficientă între cele două părți, asigurând astfel bunăstarea cetățenilor.

Totuși, este de notat faptul că mediul offline vine cu o serie de limitări, întrucât accesul publicului la informații este dependent de timp și spațiu. Cu alte cuvinte, accesarea informațiilor într-un mediu offline este constrânsă de periodicitatea cu care acestea sunt publicate sau transmise, dar și de deplasarea fizică a cetățeanului către un spațiu care să prezinte aceste informații (ședință publică, spațiu public, etc.). Astfel, implicarea cetățeanului în activitățile de administrație publică este mai puțin atrăgătoare, întrucât necesită un efort mai mare, care pentru o persoană cu un nivel scăzut de interes în viața publică nu este justificat.

Astfel, putem concluziona că mediul offline, deși prezintă o serie destul de largă de modalități prin care poate asigura transparența domeniului administrației publice, are și o serie de impedimente care fac colaborarea dintre stat și cetățeni mai puțin eficientă, scăzând totodată nivelul de interes al cetățenilor de rând în activitățile administrative.

3.2. Accesul la informații într-un mediu online

Tehnologiile dezvoltate în ultimele decenii, permit informarea cetățenilor și a persoanelor juridice cu privire la activitățile derulate de autoritățile de administrație publică în timp real, fără a exista constrângeri legate de timp sau spațiu. Informația distribuită online poate fi accesată oricând și de oriunde, de orice utilizator al Internetului. Astfel, efortul ce trebuie depus pentru a te menține informat este redus la minim.

Modalitățile online prin care autoritățile de stat pot oferi acces la informații de interes public includ înființarea unor site-uri oficiale ale diferitelor organizații sau instituții de stat, conturi oficiale ale personalităților din scena politică sau a administrației publice pe rețele de socializare frecventate de cetățeni, publicarea documentelor în mediul online, oferirea accesului la baze de date online în care se pot regăsi statistici, rapoarte financiare, informații despre situația în care se află proiectele (în curs de implementare, implementate sau finalizate), informații cu privire la achizițiile publice și așa mai departe. Totodată, prin intermediul platformelor online, este îmbunătățită și comunicarea dintre public și organele administrative, întrucât permite efectuarea diferitelor activități de implicare a cetățenilor în viața publică (efectuarea plăților, participarea la recensăminte), dar și transmiterea unui feedback, unei opinii sau a sugestiilor cetățenilor prin intermediul unor chestionare transmise online, prin posibilitatea contactării autorităților prin email sau completarea unor formulare de contact online. De asemenea, mediul online oferă acces către site-uri ale canalelor de știri, pe care pot fi încărcate articole ce conțin informații cu privire la acțiunile din domeniul administrativ, înregistrări ale emisiunilor televizate sau videoclipuri la realizarea cărora participă personalități sau organizații din cadrul administrativ.

În România, Guvernul României oferă utilizatorilor de Internet o serie de site-uri prin intermediul cărora pot fi accesate informații cu privire la cele mai recente activități, proiecte sau decizii. Dintre aceste site-uri puse la dispoziția cetățenilor, sunt reprezentative și au o importanță crescută pentru cetățeni, site-uri precum:

- Site-ul Guvernului României (www.gov.ro), unde pot fi accesate, de exemplu, știri, comunicate de presă, informații referitoare la obiectivele guvernului sau date de contact (adresă, telefon, adresa de email a Prim-Ministrului);
- Site-ul Ministerului Sănătății (www.ms.ro), unde se pot regăsi de asemenea o serie de informații referitoare la activitatea acestuia, transparența decizională, informații cu privire

la sesiunile de examene și concursuri pentru ocuparea unor posturi în domeniu, cât și date de contact;

- Site-ul Ministerului Afacerilor Externe (www.mae.ro), ce poate transmite în timp real informații cu privire la diferiți factori de risc în ceea ce privește călătoria în diferite țări (avertismente de călătorie), care poate oferi informații cu privire la condițiile de călătorie, metode de obținere a vizelor și de asemenea informații cu privire la admiterea pentru poziții în cadrul MAE sau date de contact;
- Site-ul Ministerului Educației (www.edu.ro), prin intermediul căruia pot fi accesate manualele școlare digitale, informații cu privire la urmarea studiilor în România, oportunități de studii sau cercetare realizate în colaborare cu diferite instituții din țară sau din străinătate.

Astfel de site-uri permit cetățenilor să se mențină informați cu privire la noutățile din domeniul public, fiind la curent cu deciziile și proiectele adoptate sau propuse spre dezbatere, pentru a se putea implica activ în viața publică. Cetățenii pot consulta aceste site-uri cu un minim efort, fără a avea nevoie să se deplaseze fizic la un sediu, fără a fi constrânși de programul de lucru cu publicul și fiind scutiți de timpii de așteptare ce pot fi întâlniți în cazul interacțiunilor fizice cu personalul instituțiilor sau organizațiilor de stat.

De asemenea, multe alte autorități naționale, instituții și organizații de stat au creat, pe parcursul anilor, site-uri prin care să poată oferi cetățenilor acces la informații și noutăți, servicii, date de contact sau oportunitatea de a își exprima opiniile. Dintre acestea, menționez site-ul Agenției Naționale de Administrare Fiscală (www.anaf.ro), site-ul Poliției Române (www.politiaromana.ro), site-ul Direcției de Sănătate Publică (www.dsp.ro), site-ul Autorității Vamale Române (www.customs.ro), site-ul Poștei Române (www.posta-romana.ro), site-ul Companiei Naționale de Căi Ferate CFR SA (www.cfr.ro), însă multe alte instituții și autorități naționale sunt prezente în mediul online prin intermediul site-urilor web.

Sunt de menționat de asemenea, resursele online ce sunt puse de instituții, autorități sau organizații internaționale, precum site-ul Uniunii Europene (www.europa.eu), site-ul Organizației Mondiale a Sănătății (www.who.int), site-ul Organizației Națiunilor Unite (www.un.org) sau site-ul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (www.nato.int).

Prin intermediul unor astfel de site-uri, populația este încurajată să se informeze din surse ușor accesibile, sigure, în așa fel încât să poată lua decizii educate și să îi fie stărnite interesul și dorința de implicare în viața publică. Toate aceste site-uri precizate conțin informații actualizate în timp real cu privire la activitățile respectivelor instituții, organizații sau autorități, prezentarea obiectivelor și a organigramelor acestora, informații ce asigură transparența decizională, linkuri utile ce pot fi accesate pentru aprofundarea anumitor informații sau date de contact (adresă, program de lucru, adresă de corespondență, număr de telefon, adresă de email).

Mediul online permite de asemenea răspândirea informațiilor către publicul larg prin intermediul rețelelor de socializare, utilizate în mod frecvent de populație (Facebook, Twitter, Instagram sau Youtube). Prin intermediul acestora, atât autoritățile, organizațiile sau instituțiile statului, cât și personalitățile din domeniul administrativ își pot crea conturi oficiale care să le permită interacțiunea directă cu cetățenii, prin intermediul postărilor sau a comentariilor. Întrucât rețelele de socializare au un număr crescut de utilizatori și permit răspândirea rapidă a informației între utilizatori prin distribuirea postărilor, informațiile pot circula rapid și eficient, atingând un număr mare de persoane într-un timp scăzut.

De asemenea, diferite documente oficiale, precum legi și regulamente, documente guvernamentale (bugete, rapoarte financiare, proiecte de lege, comunicate de presă), studii sau rapoarte, documente judiciare, date statistice, declarații oficiale, tratate, convenții pot fi încărcate în mediul online, disponibile pentru a fi accesate și analizate de public. Astfel, mediul online oferă o alternativă pentru cei care doresc să studieze astfel de documente pentru a se informa în amănunt asupra unor subiecte, însă nu pot să obțină astfel de documente în format fizic sau consideră mai eficientă consultarea acestora cu ajutorul Internetului.

În primul capitol al acestei lucrări, am prezentat o serie de platforme digitale puse la dispoziția cetățenilor români în vederea realizării anumitor activități sau informarea cu privire la anumite situații sau probleme de interes public. Pe lângă acestea, în ultima perioadă, au fost dezvoltate diferite aplicații pentru mobil, precum InternshipGovRo (realizată în colaborare cu Secretariatul General al Guvernului), Ghiseul.ro (realizată în colaborare cu Autoritatea pentru Digitalizarea României), DSU (realizată în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne), LeulRomânesc (realizată în colaborare cu Banca Națională a României), Info Transport București (realizată în colaborare cu Societatea de Transport București SA) sau Termoalert (realizată în colaborare cu Compania Municipală Termoenergetica București). Toate acestea platforme și aplicații pentru mobil au ca scop transmiterea informațiilor în timp real către populației și facilitarea comunicării cu publicul.

Totuși, este important de reținut faptul că, deși oferă posibilitatea distribuirii rapide și în timp real a informațiilor către un număr crescut de persoane și garantează accesul facil și confortabil la aceste informații, mediul online nu este lipsit de dezavantaje. Principala problemă cu care ne putem confrunta atunci când ne folosim de resursele disponibile pe Internet pentru a ne informa, este întâlnirea unor informații false, provenite din surse neoficiale. Odată cu evoluția tehnologiei și intrarea în era digitală, s-a dezvoltat conceptul de fake news: „Într-o analiză asupra fenomenului de dezinformare online și fake news din 2018, dezinformarea a fost definită, de către Grupul de Experți de Nivel Înalt pe Fake News și Dezinformare Online, întrunit la solicitarea Comisiei Europene, drept ‘informații false, inexacte sau înșelătoare concepute, prezentate și promovate pentru a provoca intenționat daune publice sau pentru profit. Riscul de vătămare include amenințări la adresa proceselor și valorilor politice democratice, care pot viza, în mod specific, o varietate de sectoare, cum ar fi sănătatea, știința, educația, finanțele și multe altele. Riscul de vătămare este determinat de producerea și promovarea dezinformării pentru câștiguri economice sau pentru scopuri politice sau ideologice, dar poate fi exacerbă de modul în care publicul și comunitățile diferite primesc, se implică și amplifică dezinformarea.’ [50] ” [51]. În vederea combaterii fake newsului și dezinformării maselor, este recomandat ca publicul să își procure informațiile din surse sigure, oficiale. Digitalizarea domeniului administrativ și prezența autorităților, organizațiilor și instituțiilor de stat în mediul online, vine în sprijinul publicului în combaterea dezinformării. Totuși, revine în responsabilitatea publicului să aleagă să se informeze din multitudinea de informații oficiale puse la dispoziția sa online. Astfel, mediul online vine cu riscul de a oferi și o serie de informații false care au tendința de a se disipa mai rapid decât informațiile oficiale, conducând astfel la dezinformarea maselor.

3.3. Implicarea cetățenilor în activitățile administrative

Asigurarea transparenței în privința activităților administrative ar trebui să crească gradul de implicare a cetățenilor în viața publică, întrucât asigură informarea acestora și crește nivelul de încredere în autorități.

Totuși, este interesant a fi supus unei analize impactul pe care îl are transpunerea domeniului administrației publice în mediul online. Are aceasta un impact relevant asupra nivelului de implicare a cetățenilor în activitățile ce țin de activitățile administrative?

Un raport de cercetare realizat în anul 2014 în cadrul proiectului „Transparență și calitate în administrația publică prin social media” de către Anca Bucheru în parteneriat cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici și-a propus să analizeze dacă utilizarea rețelelor de socializare în domeniului administrației publice ar putea determina „creșterea rolului societății civile în promovarea principiilor bune guvernări și ale participării cetățenilor la procesul de elaborare a politicilor publice” [52]. Acest studiu s-a realizat prin analiza a 1182 chestionare valide aplicate pe un eșantion de 1200 de cetățeni de vârstă adultă (cu media vârstei fiind de aproximativ 35 de ani), în perioada 15-30 septembrie 2014. În continuare, voi prezenta rezultatele obținute în cadrul acestui raport de cercetare, oferind de asemenea o serie de reprezentări grafice pentru o mai bună vizualizare a răspunsurilor.

Prima întrebare din cadrul studiului („La câte alegeri organizate în ultimii patru ani în localitatea dumneavoastră ați participat?” [52]) a obținut niște rezultate ce pot duce la concluzia că interesul populației în exercitarea dreptului fundamental la vot este scăzut. Dintre respondenții la acest chestionar, doar 30.5% au participat la toate alegerile ce au avut loc în perioada 2010-2014, 14.4% au participat la trei dintre acestea, 20.6% la două, 17.5% au participat la vot o singură dată, iar un procent îngrijorător de 12.9% dintre respondenți au declarat că nu au participat la niciuna dintre alegerile ce au fost organizate în localitatea lor în ultimii patru ani [52]. (fig. 2)

Q1: La câte alegeri organizate în ultimii patru ani în localitatea dumneavoastră ați participat?

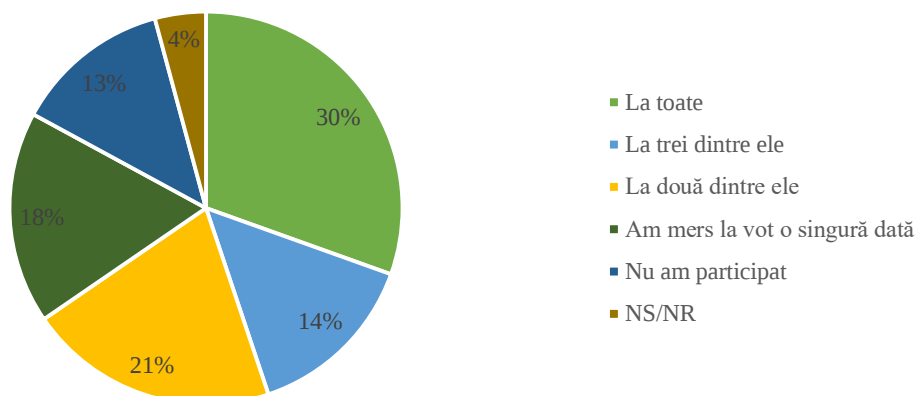

Fig. 2. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q1, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

Cea de-a doua întrebare („În afară de exprimarea votului, cum altfel ați încercat să influențați actorii decizionali la nivel local?” [52]) a permis posibilitatea respondenților de a da răspunsuri multiple, pentru a își prezenta toate modalitățile prin care aceștia au încercat să influențeze luarea anumitor decizii de către actorii decizionali la nivelul localității lor. Variantele de răspuns au inclus semnarea unei petiții (16.6%), protest (11.1%), contactarea mass-media (4%), contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (6.4%), contactarea unui politician local (2.2%), răspunsul la o consultare la nivel local (2.1%), altfel (0.3%) sau nu am încercat (57.4%). (fig. 3) Din nou, se poate trage concluzia că nivelul de interes în ceea ce privește implicarea cetățenilor în activitățile administrative este extrem de redus, având în vedere că majoritatea respondenților au declarat faptul că nu au încercat să acționeze în niciun fel pentru a avea un impact asupra deciziilor luate în localitatea de reședință [52].

Q2: În afară de exprimarea votului, cum altfel ați încercat să influențați actorii decizionali la nivel local?

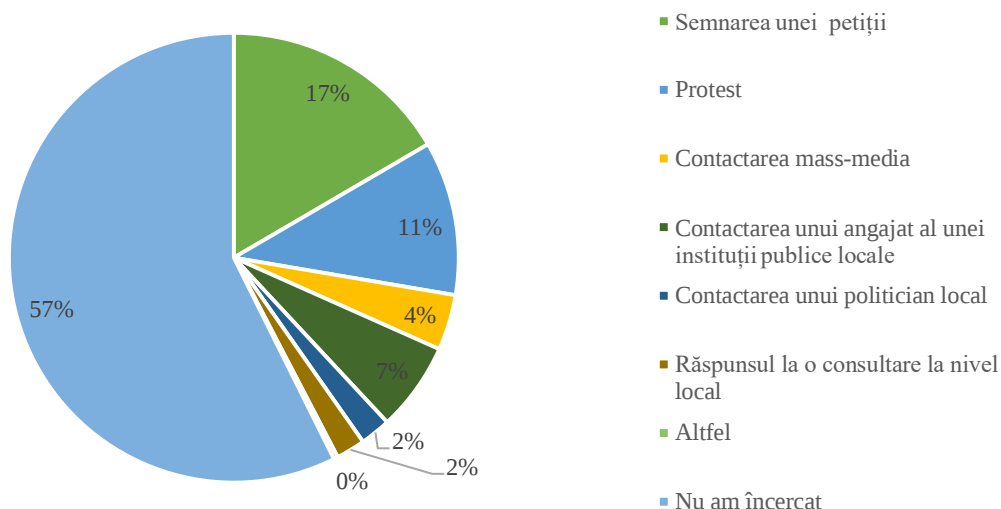

Fig. 3. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q2, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

În continuare, studiul a dorit să evidențieze dacă respondenții au obținut efectele scontate în urma demersurilor pe care le-au făcut pentru a influența actorii decizionali („Care dintre acestea a avut efectele scontate” [52]). Pentru analiză, nu au fost luați în calcul participanții care au declarat la întrebarea anterioară că nu au încercat să acționeze pentru a influența actorii decizionali. S-a constatat că metodele care au avut cel mai mare impact au fost semnarea petițiilor (26.4%) și formele de protest (25.5%), urmate de contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (15.9%), contactarea mass-media (15.3%), iar rezultate semnificativ mai mici au avut acțiunile precum răspunsul la o consultare la nivel local (6.2%), contactarea unui politician local (6.2%) și celelalte metode de implicare (4.3%) [52]. (fig. 4)

Q3: Care dintre acestea a avut efectele scontate?

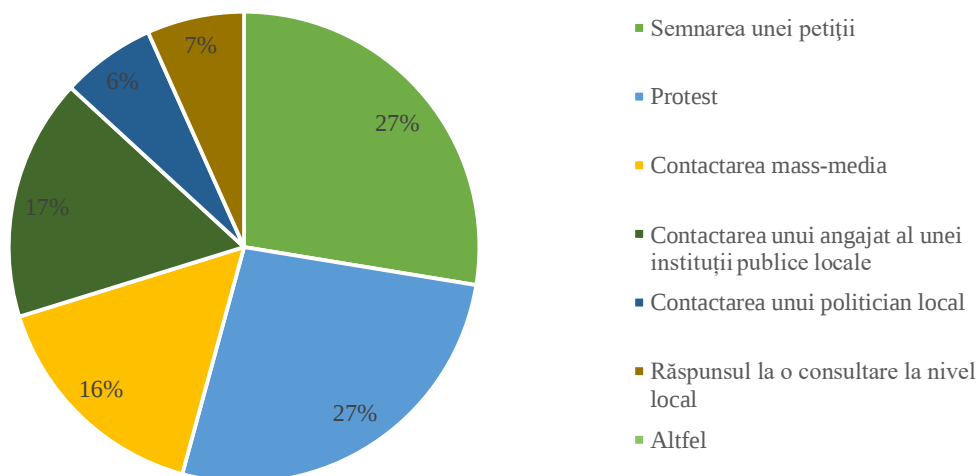

Fig. 4. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q3, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

Pentru a scoate în evidență principalele motive pentru care ar dori să se implice în activitățile ce țin de administrația publică, respondenților le-a fost mai departe adresată o a patra întrebare: „În care dintre următoarele problematice doriți să aveți un cuvânt de spus atunci când se ia o decizie la nivel local?” [52]. Majoritatea participanților la acest studiu au declarat că sunt interesați de deciziile cu privire la locurile de muncă (52.7%), urmând ca pentru următoarele propuneri interesul să fie considerabil mai scăzut: educație (14.5%), infrastructură (9.9%), sănătate (9.5%), locuințe (4.6%), corupție (4.2%), funcționarea instituțiilor publice (1.5%), agricultură (1.5%), infraționalitate (0.8%), justiție (0.4%) și altele (0.4 %) [52]. (fig. 5) Aceste rezultate indică faptul că tendința cetățenilor este de a se implica mai degrabă în situațiile de care pot fi afectați personal, direct, prezentând un interes deosebit de scăzut în privința problemelor generale ale comunității.

Q4: În care dintre următoarele problematice doriți să aveți un cuvânt de spus atunci când se ia o decizie la nivel local?

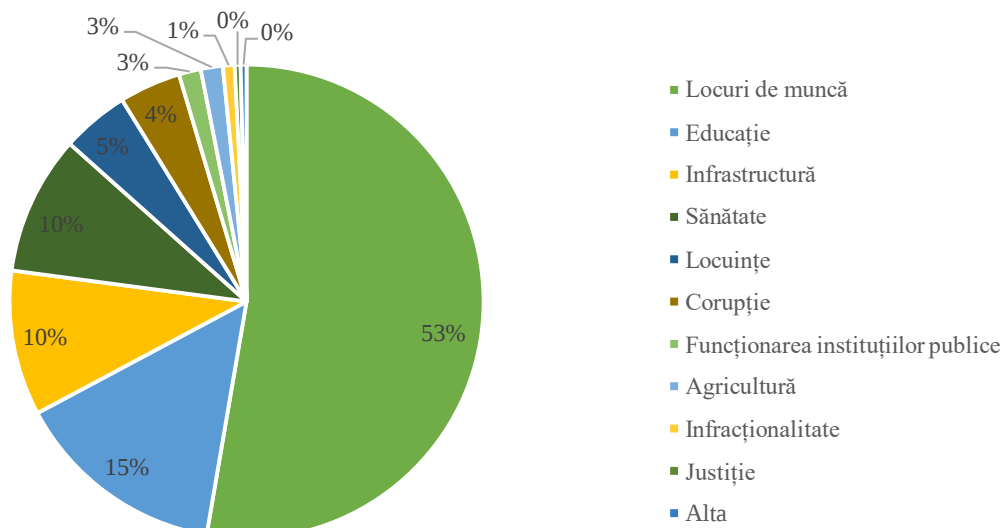

Fig. 5. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q4, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

Răspunsurile participanților la întrebarea a șaptea din cadrul acestui studiu („Ați participat, în anul 2014, la vreo dezbatere pe teme politice, administrative sau sociale, lansată de o instituție publică?” [52]) confirmă ipoteza mai sus menționată, conform căreia interesul publicului larg pentru probleme care nu au efecte directe asupra cetățenilor, ci sunt mai degrabă probleme de natură generală, care au efecte mai puțin evidente pentru cetățeanul de rând, este deosebit de scăzut. La această întrebare 92.8% dintre respondenți au declarat că nu au participat la astfel de dezbateri, cu un procent de doar 4.1% declarându-și participarea și 3% preferând să nu răspundă [52]. fig. 6)

Q7: Ați participat, în anul 2014, la vreo dezbatere pe teme politice, administrative sau sociale, lansată de o instituție/autoritate publică?

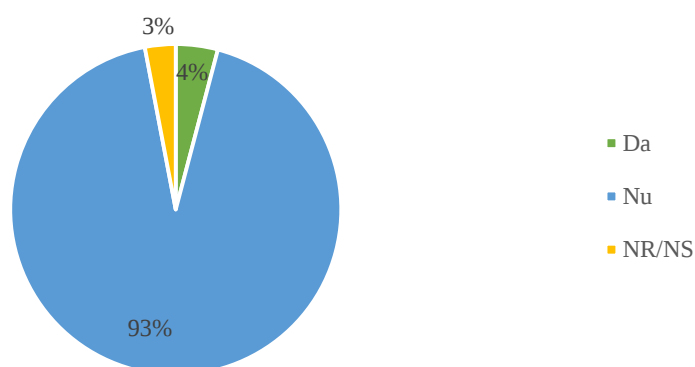

Fig. 6. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q7, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

Pentru a determina disponibilitatea participanților la acest studiu de a răspunde inițiativelor conduse de autorități în vederea implicării cetățenilor în ceea ce privește luarea deciziilor, a fost concepută următoarea întrebare, cu numărul 10 în cadrul chestionarului: „Ați răspuns unor inițiative ale autorităților publice din localitatea dumneavoastră de implicare a cetățenilor în procesul decizional?” [52]. De asemenea, răspunsurile la această întrebare reflectă un interes scăzut în rândul cetățenilor români în ceea ce privește implicarea în viața publică: 73.8% dintre respondenți s-au prezentat cu un răspuns negativ, 22.7% au afirmat că au răspuns unor astfel de inițiative, iar 3.6% au preferat să nu răspundă [52]. (fig. 7)

Q10: Ați răspuns unor inițiative ale autorităților publice din localitatea dumneavoastră de implicare a cetățenilor în procesul decizional?

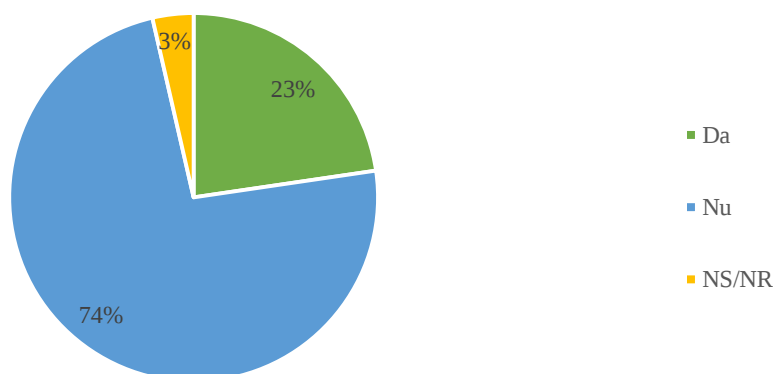

Fig. 7. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q10, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

O altă întrebare relevantă pentru studiu a fost adresată participanților pentru a evidenția nivelul de încredere pe care îl are publicul în ceea ce privește deciziile care sunt luate de către autoritățile publice („Câtă încredere aveți în deciziile autorităților publice locale care interesează comunitatea în ansamblul său?” [52]). Studiul constată în urma acestei întrebări că publicul are, în general un nivel scăzut sau foarte scăzut de încredere pe care îl acordă deciziilor autorităților publice locale. Dintre respondenți, 33.8% au indicat un grad scăzut de încredere, 31% un grad foarte scăzut de încredere, 13% un grad mediu de încredere, 10.4% un grad foarte înalt de încredere, iar 8.8% un grad înalt de încredere [52]. (fig. 8)

Q12: Câtă încredere aveți în deciziile autorităților publice locale care interesează comunitatea în ansamblul său?

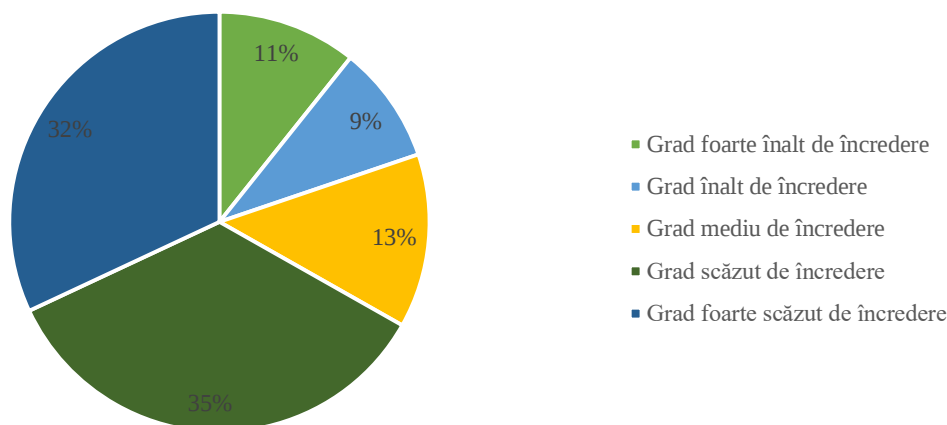

Fig. 8. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru întrebarea Q12, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

Studiul remarcă, de asemenea, în urma răspunsurilor participanților la o întrebare ulterioară („Cât de bine considerați că explică autoritățile publice locale cetățenilor motivele ce au stat la baza unei decizii și modurile în care opiniile cetățenilor au fost luate în considerare?” [52]), că majoritatea respondenților (67%) consideră că autoritățile nu oferă justificări adecvate cu privire la activitățile și deciziile cărora le dau curs [52].

Pentru a prezenta care sunt cele mai utilizate rețele de socializare în rândul cetățenilor, chestionarul include o întrebare cu posibilitatea de răspuns multiplu: „Folosiți vreunul din următoarele canale social media?” [52]. Facebook reprezintă cea mai des utilizată platformă de socializare în rândul respondenților (52.7%), urmat de MySpace (21.9%), Youtube (9.9%), Twitter (7.4%), LinkedIn (2.5%), Flickr (2%); Bloguri (1.5%), Dropbox (1%), Google+ (0.8%) și altele (0.3%) [52]. Participanții care s-au declarat utilizatori ai uneia sau mai multe astfel de rețele de socializare au fost mai departe chestionați în legătură cu frecvența cu care utilizează aceste platforme („Cât de des accesați aceste instrumente?” [52]). Răspunsurile colectate arată că 57.7% dintre respondenți utilizează rețelele de socializare mai sus menționate zilnic, 17.3% de 4-5 ori pe săptămână, 9.1% de 2-3 ori pe săptămână, 6.3% o dată pe săptămână, 2.1% o dată pe lună, 0.7% de câteva ori pe an, iar 6.8% dintre respondenți au preferat să nu răspundă. Desigur, având în vedere data la care a fost realizat acest studiu, este de notat faptul că există câteva limitări cu privire la aplicabilitatea acestor rezultate (în legătură cu topul celor mai utilizate rețele de socializare și cu frecvența cu care acestea sunt utilizate) în prezent.

Chestionați cu privire la scopul pentru care utilizează astfel de canale de social media, doar 5% dintre respondenți au precizat că folosesc platformele de socializare pentru a se informa cu privire la activitatea instituțiilor și autorităților publice, iar 0.3% răspund inițiativelor de implicare propuse de instituțiile și autorităților publice prin intermediul acestor platforme. [52]

La momentul studiului, întrebați de ce nu folosesc rețelele de socializare pentru a interacționa cu instituțiile și autoritățile publice sau cu funcționarii publici, respondenții au invocat motive precum preferința de a se exprima într-un mod mai puțin public (15.5%), lipsa de încredere în comunicarea online (16.9%), consideră că nu este necesar (17.4%), nu au timpul necesar (19.3%) sau preferă interacțiunea directă, fizică, cu funcționarii publici (28.2%). Alte motive (2.6%) au inclus absența instituțiilor publice în mediul online, neîncrederea în importanța opiniei publice în modelarea acțiunilor statului, sau nesiguranța cu privire la legitimitatea conturilor de pe rețelele de socializare [52].

În final, chestionarul invită participanții să determine, pe o scală de la 1 la 5, unde 1 reprezintă foarte nemulțumit și 5 foarte mulțumit, cât de mulțumiți sunt de interacțiunea cu instituțiile sau

autoritățile publice prin intermediul rețelelor de socializare. Rezultatele determină că 4.3% din respondenți sunt foarte nemulțumiți, 13.4% nemulțumiți, 33.8% nici mulțumiți, nici nemulțumiți, 14.4% sunt mulțumiți, 2.3% foarte mulțumiți, iar 31.9% au preferat să nu răspundă [52]. (fig. 9)

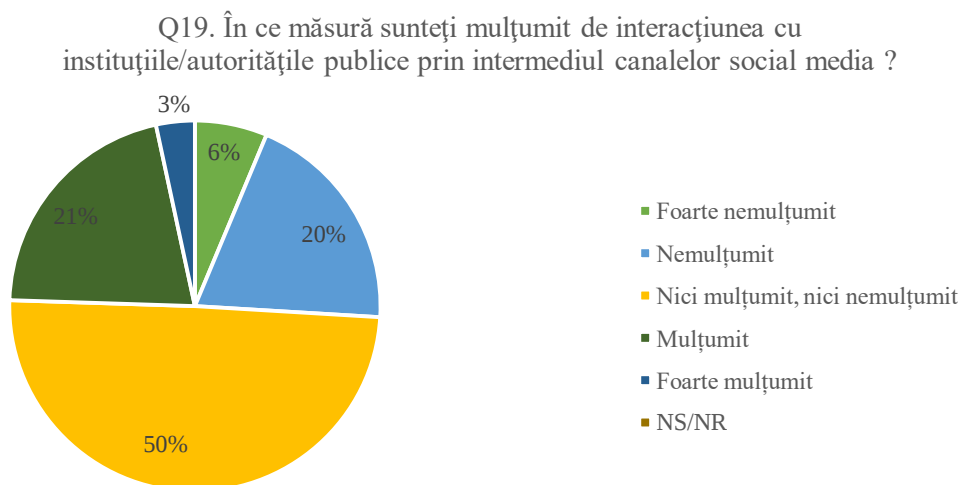

Fig. 9. Reprezentare grafică a răspunsurilor pentru Q19, conform studiului condus de Anca Bucheru (2014)

Analizând rezultatele acestui studiu, putem observa o tendință în rândul cetățenilor români de a fi rezervați în ceea ce privește implicarea în activitățile statului și o lipsă de interes cu privire la problemele de interes general ale societății. De asemenea, studiul reflectă o corelație negativă cu vârsta și pozitivă cu nivelul educațional, în ceea ce privește accesarea Internetului și utilizarea rețelor de socializare pentru informarea cu privire la teme legate de politică sau administrație: „Tinerii și cei educați se informează în mai mare măsură despre temele de referință de pe Internet și prin utilizarea rețelelor de socializare” [52].

Cu toate că, în prezent, rețelele de socializare cel mai des utilizate de publicul din România s-au schimbat, iar frecvența cu care acestea sunt folosite a crescut, nivelul de interes cu privire la activitățile administrative rămâne la valori scăzute, fapt ce este evidențiat de prezența redusă la vot. De exemplu, conform statisticilor referitoare la prezența la vot în cadrul alegerilor parlamentare din 6 Decembrie 2020, realizate de Autoritatea Electorală Permanentă, la urne s-au prezentat doar 31.84% [53] cetățeni la nivel național, iar în cadrul alegerilor locale (turul 1) din 27 Septembrie 2020, prezența la urne a fost de 46.02% [54]. Aceste statistici indică faptul că, deși posibilitățile de informare prin intermediul mediului online au fost dezvoltate de către autorități, lipsa încrederii în stat și convingerea că opinia personală este insignifiantă și nu ar putea aduce schimbarea continuă să persiste în conștiința publică.

3.3.1. Actualizarea sondajului de opinie

Rezultatele studiului sunt indicative pentru tendințele cetățenilor români de a se utiliza de platformele de socializare și Internet în relație cu implicarea acestora în activitățile și procesele decizionale din domeniul administrativ și politic, însă, așa cum am menționat anterior, din cauza evoluției rapide a tehnologiei, datele nu mai sunt în întregime de actualitate. În prezent, s-au dezvoltat mai multe platforme de socializare (de exemplu Instagram sau TikTok), iar oamenii per total au început să folosească rețelele de socializare și Internetul cu o frecvență mult mai crescută.

De aceea, consider că reaplicarea chestionarului în cauză, la o demografică modernă, ar putea duce la rezultate concrete și ar fi utilă pentru a aduce un aport de cunoștințe în literatura de specialitate. Chestionarul utilizat în cadrul studiului condus de Anca Bucheru se poate regăsi atașat acestei lucrări (Anexa A), fără a îmi asuma contribuția la redactarea acestuia, aceasta revenind în totalitate autoarei citate.

Pentru a aduce o contribuție în studiul acestui domeniu, am aplicat acest chestionar unui eșantion mai mic, alcătuit din 45 de respondenți cu vârste cuprinse între 20 și 65 de ani. Pentru a putea fi aplicat în condițiile actuale, am realizat o serie de modificări asupra chestionarului inițial (Anexa B.1.).

În ceea ce privește prezența la vot, rezultatele obținute relevă faptul că majoritatea respondenților (20) a participat la toate alegerile organizate în perioada 2019-2023, în timp ce 5 dintre aceștia nu au participat la niciuna dintre alegerile organizate în această perioadă, 7 au mers la vot o singură dată, 10 au participat la două dintre acestea, iar 3 au participat la trei alegeri în ultimii patru ani.

Pentru a evidenția nivelul de interes al respondenților pentru implicarea în procesul decizional, chestionarul a propus o listă de acțiuni ce ar putea fi efectuate pentru a influența actorii decizionali la nivel local. Dintre acestea, cea mai populară s-a dovedit a fi semnarea unei petiții (19 respondenți), urmată de participarea la un protest (12 respondenți), contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (6 respondenți), răspunsul la o consultare la nivel local (3 respondenți) și contactarea mass-media (1 respondent). Niciunul dintre respondenți nu a încercat contactarea unui politician local. Totuși, o mare parte din respondenți (17) au afirmat faptul că nu au încercat niciuna dintre aceste modalități de implicare și influențare a procesului decizional, fapt ce indică un nivel de interes redus în ceea ce privește implicarea în procesele administrative la nivel local în rândul participanților la acest sondaj.

Dorința de implicare în procesul decizional și administrativ local ar putea fi crescută în cazul în care s-ar observa rezultatele scontate în urma întreprinderii unor astfel de activități. Sondajul arată că, dintre opțiunile de acțiuni ce pot fi efectuate pentru a influența procesul decizional, cea mai mare rată de succes în obținerea rezultatelor dorite a avut-o participarea la un protest (15), urmat de semnarea unei petiții (13), contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (3), răspunsul la o consultare la nivel local (2) și contactarea mass-media (1). Totuși, 16 respondenți au mărturisit că nu știu dacă vreuna dintre activitățile pe care le-au realizat a avut vreun efect, sau că acestea nu au condus către rezultatul dorit. Astfel, se poate înțelege de ce o mare parte din respondenți este reticentă cu privire la implicarea în diferite activități care să aibă un impact asupra proceselor decizionale sau administrative, întrucât se pot dovedi lipsite de succes.

Respondenții s-au arătat interesați de a se implica în procesele decizionale atunci când acestea vizează problematici precum: educația (31), sănătatea (23), locurile de muncă (21), infrastructura (20), funcționarea instituțiilor publice (16), corupția (14), justiția (11), locuințele (10), infraționalitatea (9) și, în cea mai mică măsură, agricultura (4). Astfel, aceste rezultate sunt relativ consistente cu cele obținute la prima aplicare a studiului în 2014 și arată cum nivelul de implicare este cu atât mai crescut, cu cât problematica este mai apropiată de nevoile directe ale cetățenilor și îi poate influența direct. Este de menționat că dintre respondenți, 10 sunt studenți, iar 33 au studii universitare sau postuniversitare.

Pentru a se putea implica în procesele decizionale, este nevoie ca cetățenii să fie informați cu privire la situațiile actuale legate de politică și administrație. Informarea se poate face prin intermediul mai multor surse, precum televizorul, posturile de radio, Internetul, ziarele tipărite sau rețelele de socializare. Respondenții au fost întrebați cât timp, petrec în medie zilnic, pentru a se informa din fiecare dintre aceste surse. În cazul televiziunii, 27 dintre respondenți folosesc această sursă pentru informare între 10 și 30 de minute zilnic, 9 respondenți o folosesc pentru 60 de minute sau mai mult, iar 9 nu petrec timp la televizor pentru a se informa cu privire la politică sau administrație. Radioul este folosit ca sursă de informare în legătură cu situația politică și administrativă actuală pentru o perioadă între 10 și 30 de minute zilnic de 20 dintre respondenți, pentru 60 de minute sau mai mult de 4 dintre aceștia, în timp ce 21 dintre respondenți nu utilizează radioul ca sursă de informare. Internetul este folosit între 10 și 30 de minute zilnic de 31 dintre respondenți în scopul informării cu privire la problematicile politice sau administrative, 60 de minute sau mai mult zilnic de 8 dintre respondenți și nu este utilizat de 6 dintre aceștia. Ziarele tipărite nu mai sunt foarte des utilizate ca sursă de informare în ziua de astăzi, fapt ce reiese și din răspunsurile obținute prin aplicarea acestui chestionar: 37 dintre respondenți nu alocă timp pentru

informarea din astfel de surse tipărite, iar 8 afirmă că utilizează ziarele tipărite ca sursă de informare pentru 10-30 de minute zilnic. Rețelele de socializare sunt utilizate între 10 și 30 de minute zilnic în vederea informării despre politică și administrație de 29 dintre respondenți, peste 60 de minute zilnic de 5 dintre respondenți și nu sunt folosite de 11 dintre aceștia. Aceste rezultate arată cum Internetul și rețelele de socializare reprezintă cea mai populară sursă de informare cu privire la problemele politice sau administrative în contextul actual și raportat la eșantionul asupra căruia a fost aplicat sondajul.

Discuțiile cu privire la politică și administrație sunt întreținute cu familia sau cunoștii pentru 10-30 de minute zilnic de 24 dintre respondenți, pentru 60 de minute sau mai mult zilnic de 4 dintre aceștia, în timp ce 17 afirmă faptul că nu obișnuiesc să poarte astfel de discuții.

Dintre cei 45 de respondenți, 42 au afirmat faptul că nu au participat anul acesta la nicio dezbatere pe teme politice, administrative sau sociale lansată de o instituție sau autoritate publică, 3 spunând că au participat (2 în domeniul educației și 1 cu privire la politizarea serviciului medical).

Întrebați cât timp ar putea alocă implicării în activități civice care să influențeze deciziile luate la nivel local într-o lună, 22 dintre aceștia au spus că ar putea alocă între 1 și 5 ore, 8 între 5 și 10 ore, 4 ar putea alocă mai mult de 10 ore lunar, în timp ce 11 au afirmat că nu ar putea alocă timp pentru implicarea în astfel de activități.

În ceea ce privește dorința de implicare în activități civice care să influențeze deciziile luate la nivel local, 20 dintre respondenți ar dori să fie mai implicați însă consideră că nu au timp, 13 își propun să se implice mai mult în viitor, 7 nu doresc să se implice deoarece consideră acest lucru inutil, 3 nu doresc să se implice mai mult deoarece consideră că alocă suficient timp în momentul de față, iar 2 au refuzat să răspundă.

Dintre respondenți, 14 au răspuns unor inițiative ale autorităților publice din localitatea acestora cu privire la implicarea cetățenilor în procesul decizional, în timp ce 30 nu au participat la astfel de inițiative, iar 1 a refuzat să răspundă. Dintre cei care au participat la astfel de inițiative, cel mai frecvent a fost înregistrată participarea la sondaje de opinie (13), urmată de răspunsul la solicitări de comentarii deschise asupra serviciilor (4), participarea la ședințe deschise publicului (2), forumuri la nivel de zonă/cartier (2), participarea la focus groupuri (1) sau mese rotunde cu cetățenii (1) și oferirea de documente pentru consultare (1).

Majoritatea respondenților (40) nu activează într-o organizație neguvernamentală, în timp ce 5 dintre aceștia activează în diferite organizații neguvernamentale (de tineret, de mediu, în domeniul drepturilor/protecției animalelor, umanitare/pentru promovarea drepturilor omului, în domeniul bunăstării sociale, sportive, ale părinților/profesorilor).

Mai departe, participanții la acest chestionar au fost rugați să reflecte cu privire la nivelul de încredere în deciziile autorităților publice locale care interesează comunitatea în ansamblul său. Pe o scală de la 1 la 5, unde 1 reprezintă un grad înalt de încredere și 5 un grad scăzut de încredere, majoritatea respondenților (16) au un grad neutru de încredere, acordând nota 3 pe această scală, 13 au acordat nota 4, înclinând spre un grad scăzut de încredere, 9 au afirmat că au un grad scăzut de încredere, notând 5 pe această scală, 5 respondenți au un grad înalt de încredere, alocând nota 1 pe scală, iar 2 dintre aceștia au acordat nota 2, înclinând așadar spre un grad înalt de încredere. Astfel, doar 7 respondenți consideră că autoritățile publice sunt de încredere cu privire la luarea deciziilor în interesul comunității.

Pentru a se putea implica în activitățile de interes public și pentru a fi informați cu privire la deciziile luate de autorități și justificările acestora, autoritățile publice locale ar trebui să ofere cetățenilor explicații clare cu privire la motivele ce stau la baza deciziilor luate și modurile în care opiniile cetățenilor sunt luate în considerare. Participanții la acest sondaj au fost întrebați cât de bine consideră că autoritățile reușesc să aducă la cunoștința cetățenilor aceste lucruri, pe o scală de la 1 la 5, unde 1 este foarte bine, iar 5 este foarte prost. Dintre respondenți, 14 au ales să acorde nota 4, înclinând să spună că autoritățile nu dau explicațiile corespunzătoare, 12 au acordat nota

3, având o părere neutră cu privire la acest subiect, 10 au acordat nota 5, spunând astfel că autoritățile nu reușesc să ofere explicații clare, 6 au acordat nota 1, considerând că autoritățile dau explicații foarte bune cu privire la activitatea acestora, iar 3 au acordat nota 2, înclinând de asemenea spre a se arăta mulțumiți în ceea ce privește modul în care autoritățile comunică cetățenilor informații despre astfel de subiecte.

Tot pe o scală de la 1 la 5, respondenții au fost rugați să acorde o notă cu privire la măsura în care aceștia înțeleg și acceptă deciziile luate de autorități, unde 1 este foarte bine, iar 5 este foarte prost. Majoritatea respondenților (16) au acordat nota 4, 13 dintre aceștia au acordat nota 3, 7 au acordat nota 1, 5 au acordat nota 5, iar 4 au acordat nota 2. Astfel, 21 dintre participanți sunt nemulțumiți cu privire la nivelul de înțelegere și acceptare a deciziilor luate de autorități, în timp ce 11 se declară mulțumiți în ceea ce privește acest fapt.

Cele mai utilizate rețele de socializare în rândul participanților la acest sondaj sunt Facebook (32), urmat de Youtube (27), Instagram (21), TikTok (15), Bloguri (6), LinkedIn (5), Discord (4), Reddit (3) și Twitter (1). Dintre respondenți, 34 utilizează aceste rețele în fiecare zi, 4 de 2-3 ori pe săptămână, tot 4 o singură dată pe săptămână, 1 de 4-5 ori pe săptămână, 1 o dată pe lună, iar unul dintre cei 45 de respondenți a declarat că nu utilizează nicio astfel de rețea. În ceea ce privește scopurile în care respondenții utilizează aceste rețele de socializare, 38 dintre aceștia spun că le utilizează în interes personal, 20 în interes profesional, 12 pentru a se informa cu privire la activitatea instituțiilor și autorităților publice, 5 pentru a răspunde inițiativelor de implicare propuse de instituțiile și autoritățile publice, 4 pentru a transmite instituțiilor sau autorităților publice propuneri și inițiative relevante pentru cartierul în care locuiesc, 4 pentru a transmite instituțiilor sau autorităților publice propuneri și inițiative relevante pentru vecinătățile proprii locuințe, 2 pentru a transmite instituțiilor sau autorităților publice propuneri și inițiative relevante pentru oraș sau comunitate, iar 1 a preferat să nu ofere un răspuns.

În cazul celor care au afirmat că utilizează rețelele de socializare doar în interes personal sau profesional, întrebați care sunt motivele pentru care nu utilizează aceste mijloace reprezentate de rețelele de socializare pentru a interacționa cu instituțiile și autoritățile publice sau a comunica cu funcționarii publici, 12 au afirmat că preferă să își exprime părerile într-un mod mai puțin public, 9 au răspuns spunând că nu au timp pentru această activitate, 9 au spus că preferă interacțiunea față în față cu funcționarii publici, 8 nu consideră că este necesar, iar 5 nu au încredere în comunicarea online.

Ultima întrebare preluată din studiul realizat în anul 2014 în cadrul proiectului „Transparență și calitate în administrația publică prin social media” și aplicată celor 45 de respondenți participanți la sondajul de opinie realizat în scopul acestei lucrări, a cerut acestora să acorde o notă pe o scală de la 1 la 5, unde 1 reprezintă foarte nemulțumit, iar 5 foarte mulțumit, cu privire la nivelul de mulțumire în legătură cu interacțiunea cu instituțiile și autoritățile publice sau comunicarea cu funcționarii publici. Majoritatea respondenților (18) a avut un răspuns neutru, acordând nota 3 pe această scală, 11 au acordat nota 2, declarându-se nemulțumiți, 9 au acordat nota 1, declarându-se foarte nemulțumiți, 4 s-au declarat mulțumiți, acordând nota 4, în timp ce doar 3 s-au declarat foarte mulțumiți și au acordat nota 5.

Aceste rezultate obținute în urma aplicării acestui chestionar în prezent (2023) arată însă, în ansamblu, asemănător studiului realizat în 2014, faptul că nivelul de interes pe care cetățenii români îl acordă problematichilor din domeniul politic sau administrativ este destul de redus. Totuși, Internetul și rețelele de socializare, fiind utilizate frecvent în ziua de astăzi, reprezintă un mijloc de informare cu privire la activitatea autorităților, instituțiilor sau organizațiilor publice, totodată fiind folosite de o parte dintre respondenți și drept mijloace de comunicare cu autoritățile. Așadar, digitalizarea domeniului administrativ ar putea duce, treptat, la o mai mare implicare a cetățenilor în procesele decizionale.

Capitolul 4. Avantajele și dezavantajele transparenței oferite de mediul digital

Pe parcursul lucrării, am prezentat pe larg principiul transparenței, implicațiile acestuia și modalitățile prin care autoritățile, organizațiile și instituțiile de stat pot asigura cetățenilor și persoanelor juridice accesul la informații, atât într-o administrație ce își desfășoară activitatea offline, cât și într-o administrație transpusă în mediul online, digital, în așa fel încât să se conformeze cerințelor imperative unui regim politic democrat, stârnind interesul publicului pentru procesele decizionale, proiectele și activitățile realizate de stat, dar care au ca obiectiv bunăstarea întregii populații și astfel îndeplinind unul dintre criteriile definitorii pentru democrație, respectiv implicarea cetățenilor în guvernare.

În continuare, urmează să prezint implicațiile pe care le poate avea asigurarea transparenței în administrația publică, în speță, în administrația publică ce își desfășoară activitatea în mediul digital. În capitolul precedent, am prezentat o serie de mijloace ce pot fi utilizate de organele de stat pentru a se asigura că publicul are acces la informații referitoare la deciziile luate sau în curs de dezbateră, proiectele implementate sau în curs de implementare, situații și probleme de interes public, rapoarte de activitate, rapoarte financiare, bugete, achiziții publice, etc. Aceste mijloace includeau paginile web oficiale ale diferitelor autorități, instituții sau organizații de stat, deschiderea conturilor sau a paginilor oficiale de social media pentru diferite organe administrative de stat sau personalități-cheie din spațiul politic-administrativ, publicarea documentelor oficiale online, întocmirea de baze de date online, accesibile publicului, dezvoltarea unor platforme digitale sau aplicații de mobil care să permită și să susțină informarea publicului sau prin intermediul cărora să se poată realiza diferite activități, prin care diferite instituții, organizații sau autorități de stat să își poată oferi serviciile către public și să asigure o comunicare facilă cu publicul, realizarea unor chestionare ce pot fi completate online prin care publicul să își poată oferi feedbackul sau sugestiile sau transmiterea de informații către public prin intermediul site-urilor de știri sau a videoclipurilor ce sunt încărcate pe diferite site-uri web.

Mediul online și tehnologiile dezvoltate facilitează considerabil îndeplinirea principiului transparenței. Totuși, oferirea tuturor acestor căi de acces la informații online, este însoțită atât de beneficii, cât și, desigur, de dezavantaje. În principiu, în acest caz beneficiile sunt prezente într-un număr mai mare comparativ cu dezavantajele, întrucât transparența cu privire la activitățile statului garantată de utilizarea spațiului digital online poate combate corupția ce încă este prezentă în anumite state democratice, responsabilizând organele de stat, poate conduce la consolidarea încrederii publicului în organele administrative, sporind astfel interesul cetățenilor de a se menține informați despre teme politic-administrative și de a se implica în activitățile administrative și poate asigura șanse egale și o concurență loială între comercianții și prestatorii de servicii ce doresc să colaboreze cu statul. Dezavantajul acestei transparențe a informațiilor și a datelor în mediul digital este reprezentat de faptul că accesul către aceste platforme sau spații de stocare online nu poate fi atent controlat, astfel că poate fi atacat de părți terțe cu intenții malițioase, prezentând astfel un risc crescut pentru acte de atac cibernetic (fraudă, furt de date, publicarea datelor fără acord, etc.).

Mai departe, voi prezenta argumentele pro și contra în legătură cu transparența în mediul digital, pentru a putea analiza dacă beneficiile oferite de transparența facilitată de administrația publică digitalizată contracarează dezavantajul major ce poate aduce consecințe grave atât asupra autorităților, cât și asupra întreprinderilor și cetățenilor.

4.1. Transparența în mediul digital – modalitate de luptă împotriva corupției

Programul Național de Prevenire a Corupției din 25 octombrie 2001 precizează următoarele: „Corupția constituie o amenințare pentru democrație, pentru supremația dreptului, echitățile sociale și a justiției, erodează principiile unei administrații eficiente, subminează economia de piață și pune în pericol stabilitatea instituțiilor statale” [55].

Totuși, acest fenomen nefavorabil pentru buna administrare a României, continuă să existe în societatea noastră (deși democratică și membră a Uniunii Europene, care condamnă ferm actele

de corupție și impune legi stricte în vederea combaterii acestora în Statele Membre) și în prezent în ciuda diferitelor încercări de combatere, a avertismentelor emise de Uniunea Europeană și de organizații sau asociații non-guvernamentale precum Asociația Pro Democrația sau Transparency International). Într-un studiu realizat în 2021 de către Transparency International, au fost preluate următoarele rezultate: 45% din participanții cetățeni români consideră că actele de corupție au crescut în ultimele 12 luni, iar 20% dintre utilizatorii serviciilor publice au recunoscut înfăptuirea unui act de dare de mită în ultimele 12 luni, rate crescute de luare de mită fiind acuzate în legătură cu instituții precum clinici sau spitale publice (22%), școli publice (11%), sau în cazul autorităților responsabile pentru emiterea documentelor de identitate (9%), autorităților responsabile de prestațiile de asigurări sociale (7%) și al poliției (7%). [56]

Emil Bălan *et al.* precizează faptul că „Lipsa de transparență în probleme de administrare a banului public poate ascunde practici neintegre și împiedică participarea comunității la luarea deciziei publice în acest domeniu.” [44]. De asemenea, autorii propun ca metodă de soluționare a problemei legate de lipsa transparenței în utilizarea banilor publici „realizarea unor activități de audit și publicarea rezultatelor acestora” [44]. Rolul unui astfel de audit este de a „efectua un control imparțial și o examinare competentă a conformității sistemului cu standardele corespunzătoare, precum și o evaluare a capacității sistemului de a își atinge obiectivele de calitate” [57].

Comisia Europeană a instituit Mecanismul de Cooperare și de Verificare (MCV) la momentul aderării României (și a Bulgariei) la Uniunea Europeană, la data de 1 ianuarie 2007, întrucât aceste State Membre se prezentau încă cu anumite „probleme legate de nefinalizarea reformei judiciare, de corupție” [58]. Această măsură a fost luată pentru a veni în ajutorul celor două state în remedierea acestor probleme și presupune realizarea de către Comisia Europeană, în urma unor analize și a unei monitorizări riguroase a celor două state, a unor evaluări și rapoarte oficiale care conțin de asemenea recomandări adresate autorităților române (și bulgare). În cazul României, criteriile de referință pentru evaluarea progreselor „se referă la eficacitatea și transparența sistemului judiciar, la anumite instituții-cheie în domenii precum integritatea și lupta împotriva corupției la toate nivelurile și la prevenirea corupției” [58]. Într-un Comunicat de presă publicat la 22 Noiembrie 2022, Comisia Europeană „concluzionează că România a înregistrat progrese suficiente în ceea ce privește îndeplinirea angajamentelor pe care și le-a asumat în cadrul MCV la momentul aderării sale la UE și că toate obiectivele de referință pot fi închise în mod satisfăcător (...) De acum înainte, Comisia nu va mai monitoriza și nu va mai raporta cu privire la România în cadrul MCV, însă monitorizarea va continua în cadrul ciclului anual privind statul de drept.” [59]. Astfel, Comisia Europeană remarcă progresele realizate de statul român cu privire la remedierea problemelor cu care s-a confruntat de la data aderării sale la Uniunea Europeană. „În ceea ce privește combaterea corupției, instituțiile de stat își unesc forțele pentru a pune în aplicare o nouă strategie iar pe parcursul anului 2021 și în 2022 au continuat să se înregistreze rezultate pozitive în materie de eficacitate a investigării și a sancționării corupției la nivel înalt. Parlamentul a îmbunătățit procedura de ridicare a imunității politice, iar instituțiile române responsabile cu aplicarea normelor privind integritatea și conflictele de interese, precum și cu gestionarea și recuperarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni au funcționat în mod eficace.” [59]

Înțelegem astfel că asigurarea transparenței în domeniul administrației publice poate fi corelată cu combaterea corupției. Exemplul României, care a reușit pe parcursul a 15 ani să își remedieze problemele legate de corupție în acord cu cerințele impuse de Uniunea Europeană, se poate a fi datorat și impactului campaniilor de digitalizare ce au luat amploare în ultima perioadă, odată cu înființarea Autorității pentru Digitalizarea României, în 2020, despre care am discutat de asemenea la începutul acestei lucrări. Prin procesul de digitalizarea, transparența în mediul public administrativ a devenit greu de evitat, acest sector obligându-se să ofere cetățenilor informații și rapoarte periodice, cu privire la situația bugetelor, achizițiile efectuate, proiectele implementate, etc., astfel limitându-și activitățile ilicite.

Așadar, putem concluziona faptul că transparența este mai ușor de asigurat odată ce instituțiile, autoritățile sau organizațiile de stat își transpun, cel puțin parțial, activitatea într-un mediu digital, online, accesibil publicului, astfel transparența în mediul digital putând fi considerată o metodă

de combatere, sau cel puțin limitare, a corupției, problemă cu care țara noastră s-a confruntat pentru o lungă de timp, constituind astfel un avantaj pentru buna organizare și administrare a statului și implicit a cetățenilor.

4.2. Transparența în mediul digital – modalitate de încurajare a cetățenilor de a avea un impact în societate

În capitolul anterior am prezentat rezultatele unui studiu legat de influența utilizării rețelelor de socializare asupra nivelului de implicare în activitățile politic-administrative a cetățenilor români și am constatat un nivel scăzut de interes al respondenților cu privire la acest domeniu, confirmat de asemenea și de prezența redusă a alegătorilor la cele mai recente alegeri (parlamentare și locale).

Studiul citat a propus ipoteza conform căreia, interesul cetățenilor români cu privire la implicarea în guvernare (deși fundamentală pentru orice stat democratic) este atât de scăzut deoarece cetățenii nu au încredere în abilitățile autorităților de a lua decizii, de a oferi informații reale și de a lua în calcul opinia publică.

„Administrația publică este un serviciu orientat către cetățean, acesta fiind aspectul central al fiecărei instituții administrative” [44] Astfel, putem traduce imposibilitatea unei instituții de stat de a își satisface cetățenii drept eșecul acesteia de a își îndeplini activitatea principală care vizează oferirea unor servicii satisfăcătoare către public.

Încrederea scăzută în abilitățile organelor administrative de a își îndeplini funcțiile este explicată de Emil Bălan *et al.* astfel: „Lipsa transparenței decizionale, alături de alte curențe ale activității de reglementare, conduce la încrederea scăzută a societății în forța și importanța actelor normative.” [44]

În societatea de astăzi, cetățenii sunt familiarizați cu ceea ce implică utilizarea Internetului și a diferitelor tehnologii. Un studiu publicat în 2006 de autorii Dutton și Shepherd, afirmă că Internetul este o „tehnologie de experiență (*experience technology*)” [60]. Cu alte cuvinte, încrederea în Internet crește odată cu experiența utilizatorului; cu cât acesta utilizează mai des, mai mult Internetul, cu atât acesta se familiarizează, fapt ce duce la consolidarea încrederii în acest instrument.

Cetățenii sunt obișnuiți să utilizeze diferite site-uri web sau platforme, sunt familiarizați cu efectuarea plăților online sau folosirea Internetului pentru a se informa și a se menține la curent cu evenimentele recente. Astfel, trecerea către e-guvernare nu ar fi, în momentul de față, cel puțin pentru publicul obișnuit cu utilizarea Internetului (conform Digital 2022: Global Overview Report, în 2022, 88% din populația României este reprezentată de utilizatori ai Internetului [6]), nu ar fi o schimbare greu de asimilat. Ba mai mult, dat fiind faptul că cetățenii au căpătat încredere cu privire la utilizarea Internetului pentru anumite activități, această schimbare ar putea duce chiar la creșterea nivelului de încredere în organizațiile statului.

Totodată, așa cum a fost menționat pe parcursul acestei lucrări, mediul online implică facilitarea accesului la informații și, implicit, adoptarea principiului transparenței cu o mai mare ușurință. Emil Bălan *et al.* afirmă că „aplicarea reală a principiului transparenței ar duce la o mai mare încredere în legi și reglementări, din moment ce ele au fost adoptate cu consultarea celor interesați. Încrederea în cadrul legal va avea ca rezultat un mai mare grad de respectare a legii, cu consecințe pozitive asupra dezvoltării economice și a menținerii unei relații de cooperare între aparatul guvernamental și societate”. [44]

Astfel, transparența, mult mai facil de obținut într-un stat ce se supune procesului de digitalizare, se prezintă, din nou, sub forma unui beneficiu, întrucât poate spori încrederea utilizatorilor în organele administrative și crește nivelul de colaborare dintre stat și public. Având acces liber și fără a fi constrânși de anumite limite, la informații referitoare la activitățile derulate de instituțiile publice și la deciziile luate de acestea și având mai multe modalități prin care pot lua contact cu

autoritățile și prin care își pot expune opiniile și sugestiile, totodată consolidându-și încrederea în abilitățile organelor administrative și veridicitatea informațiilor transmise de acestea, este probabil ca cetățenii să fie mai dornici în a se implica în procesele guvernamentale.

4.3. Transparența în mediul digital – șanse egale între diferiți comercianți și prestatori de servicii

Legea 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale definește conceptul de concurență loială drept „situația de rivalitate de piață, în care fiecare întreprindere încearcă să obțină simultan vânzări, profit și/sau cota de piață, oferind cea mai bună combinație practică de prețuri, calitate și servicii conexe, cu respectarea uzanțelor cinstite și a principiului general al bunei-credințe” [61].

Încurajarea concurenței loiale este vitală pentru o bună administrare a statului, oferind servicii sau produse satisfăcătoare pentru cetățeni, utilizând în mod eficient resursele bugetare, totodată stimulând eficiența economică, întrucât conduce la o utilizare mai eficientă a resurselor (deoarece este necesară încadrarea într-o limită cu privire la prețurile de vânzare a produselor/serviciilor, care să poată fi comparabilă cu cele oferite de alte companii), asigurând o cotă de piață echitabilă, în care orice comerciant sau prestator de servicii are șanse egale în obținerea contractelor și încurajând de asemenea întreprinderile să realizeze produse sau să ofere servicii de calitate înaltă, întrucât alegerile cu privire la alegerea unui furnizor/prestator trebuie să fie făcute având în vedere cel mai bun raport calitate-preț.

Totodată, digitalizarea sistemului de achiziții publice, unor sisteme de achiziție online (e-achiziții), eficientizează procesul de achiziții, micșorând timpii de așteptare și de întocmire a dosarelor (acestea fiind introduse direct în platforma SEAP, unde sunt analizate și comparate cu ușurință) și facilitând per total procesul de achiziții publice.

„Eficiența achizițiilor publice este un element fundamental pentru succesul unei economii de piață și contribuie la creșterea economică pe termen lung, crearea de locuri de muncă, dezvoltarea de afaceri și apariția unei culturi competitive de piață, axată pe eficiența afacerilor și pe cea mai bună valoare pentru bani în ceea ce privește cheltuirea finanțelor publice.” [62]

Sistemele de achiziții publice online implică asigurarea transparenței cu privire la procesul de licitație, bugetul alocat pentru respectiva achiziție, ofertele propuse de mai mulți competitori, informații cu privire la produsele/serviciile ce urmează a fi achiziționate. Prin asigurarea acestei transparențe, se pot preveni actele de corupție (luarea de mită a unor funcționari publici pentru a asigura câștigul unei anumite companii), de spălare de bani sau alte infracțiuni ce pot fi comise atunci când achizițiile publice nu sunt consemnate într-un mod transparent.

Astfel, transparența prezintă din nou un beneficiu și în ceea ce privește relația dintre stat și companii dar și în ceea ce privește posibilitatea de dezvoltare a mai multor companii, fapt ce rezultă în dezvoltarea economică a țării.

4.4. Transparența în mediul digital – cale de acces către informații confidențiale ale cetățenilor și persoanelor juridice. Posibilitatea apariției fenomenelor de furt de informații, hacking și fraudă.

Tehnologia a evoluat extrem de rapid în ultimul deceniu, permițând utilizarea acesteia pentru îndeplinirea unei multitudini de scopuri. Totuși, această inovație a deschis oportunitatea de dezvoltare a unei noi și foarte puternice amenințări, despre care tot mai multe autorități și persoane își exprimă îngrijorarea: atacurile cibernetice. Spațiul online, tocmai datorită facilității pe care o asigură cu privire la accesarea rapidă a informațiilor, stocarea unui număr mare de date, ușurința cu care poate fi realizat schimbul de informații prin intermediul Internetului și așa mai departe, prezintă o vulnerabilitate deosebit de crescută pentru astfel de atacuri.

Pentru a înțelege gravitatea acestor atacuri, este importantă definirea câtorva termeni relevanți. Strategia de Securitate Cibernetică a României propune următoarele definiții:

- „Infrastructurile cibernetice reprezintă infrastructuri de tehnologia informației și comunicații, constând în sisteme informatice, aplicații aferente, rețele și servicii de comunicații electronice
- Spațiul cibernetic reprezintă mediul virtual, generat de infrastructurile cibernetice, incluzând conținutul informațional procesat, stocat sau transmis, precum și acțiunile derulate de utilizatori în acestea
- Atacul cibernetic reprezintă orice acțiune ostilă desfășurată în spațiul cibernetic de natură să afecteze securitatea cibernetică
- Războiul cibernetic reprezintă desfășurarea de acțiuni ofensive în spațiul cibernetic de către un stat în scopul distrugerii sau perturbării funcționării infrastructurilor critice ale altui stat, concomitent cu desfășurarea de acțiuni defensive și contraofensive pentru protejarea infrastructurii cibernetice proprii
- Terorismul cibernetic reprezintă activitățile premeditate desfășurate în spațiul cibernetic de către persoane, grupări sau organizații motivate politic, ideologic sau religios ce pot determina distrugeri materiale sau victime de natură să determine panică sau teroare
- Spionaj cibernetic reprezintă acțiuni desfășurate în spațiul cibernetic, cu scopul de a obține neautorizat informații confidențiale în interesul unui stat
- Criminalitatea informatică cuprinde totalitatea faptelor prevăzute de legea penală care reprezintă pericol social și sunt săvârșite cu vinovăție, prin intermediul sau asupra infrastructurilor cibernetice.” [63]

Atacurile cibernetice pot fi pasive („în cadrul acestora intrusul realizează trecerea informației prin „canal,” lăsând intact conținutul mesajelor. În consecință, se realizează analiza traficului, prin decodificarea identității părților care comunică” [64]) sau active („folosite la furtul mesajelor, modificarea, reluarea sau inserarea de mesaje false. Acestea au posibilitatea de a modifica componenta canalului logic” [64]).

De asemenea, atacurile cibernetice pot avea loc atunci când sunt implicate programe distructive precum virușii sau care persoane specializate în spargerea programelor, a conturilor, bazelor de date, etc. (hackerii, crackerii sau spamerii). [64]

România este încă la început de drum în ceea ce privește trecerea activităților de administrație publică în mediul online și totuși, acest lucru nu o face să fie însă ferită de astfel de atacuri deosebit de periculoase dacă ajung să preia informațiile cetățenilor cu privire la date cu caracter personal (nume, adresă, poze), date bancare (IBAN, numărul cardului, codul PIN sau CVV/CVC). De asemenea, nicio informație publicată sau stocată online nu poate avea garanția că nu ar putea ajunge, în cazul unui atac cibernetic, în mâinile nepotrivite.

Mediul digital facilitează accesul la informații, fapt ce conduce la facilitarea implementării principiului transparenței, însă totodată permite la fel de ușor și accesul unor utilizatori ai Internetului ce pot avea intenții malițioase. Astfel, având în vedere aceste amenințări, transparența în mediul digital al administrației publice presupune și un mare risc.

Totuși, în încercarea de a combate această problemă majoră, statele încearcă să înființeze diferite autorități și să dezvolte diferite metode care să asigure securitatea datelor în mediul online, în așa fel încât atacurile la scară largă, ce pot avea consecințe cu adevărat dezastruoase pentru întreaga societate. Astfel de autorități au fost înființate atât la nivel internațional (cum este cazul Centrului European de Competențe în Materie de Securitate Cibernetică – ECCC, ce și-a început activitatea în 2021), cât și la nivel național (în cazul României, Directoratul Național de Securitate Cibernetică, de asemenea activ din 2021). Centrul European de Competențe în Materie de Securitate Cibernetică are ca scop sprijinirea Uniunii Europene și a Statelor Membre cu privirea la adoptarea unei „perspective strategice proactive, pe termen mai lung, asupra politicii industriale în materie de securitate cibernetică (...) să contribuie la găsirea unor soluții de revoluționare la provocările în materie de securitate cibernetică cu care se confruntă sectorul privat și public și să sprijine implementarea eficace a acestor soluții.” [65].

Capitolul 5. Opinia cetățenilor cu privire la digitalizarea administrației publice

Așa cum a fost menționat pe parcursul acestei lucrări, publicul reprezintă o componentă extrem de importantă în cadrul unei țări cu regim democratic. Așadar, demersurile cu privire la digitalizarea administrației publice ar trebui luate în acord cu opinia publică. În acest scop, am realizat o serie de întrebări sub forma unui chestionar (Anexa B.2.) pe care l-am aplicat unui eșantion alcătuit din 45 de respondenți cu vârste cuprinse între 20 și 65 de ani și cetățenie română, care să reflecte opinia acestora cu privire la digitalizarea domeniului administrativ, încrederea pe care o acordă utilizării Internetului în astfel de scopuri, beneficiile și dezavantajele pe care le pot găsi referitor la desfășurarea activităților administrative în mediul digital.

Până în prezent, o serie de platforme și site-uri web sunt puse la dispoziția cetățenilor români pentru a desfășura diferite activități ce țin de administrația publică sau pentru a se informa cu privire la diferite situații și probleme. Dintre aceste platforme, conform sondajului realizat, cea mai populară și utilizată în rândul respondenților este Ghișeul.ro (28), urmată de aici.gov.ro (11), SEAP (8), Sistemul Electronic Național/e-guvernare (6), Stirioficiale.ro (6), Jurnal Medical (5), RoHelp.ro (2), Cetrebuiesafac.ro (1), platforma DiasporaHub (1), PCUe (1). Platforma SIAE în Transporturi nu a înregistrat niciun utilizator în rândul respondenților, iar unul dintre cei 45 de respondenți a declarat faptul că nu a utilizat niciuna dintre aceste platforme.

Autoritățile, instituțiile și organizațiile publice pun, de asemenea, la dispoziția publicului site-uri oficiale, actualizate frecvent, ce vin în ajutorul cetățenilor oferind diferite informații oficiale, formulare sau date de contact. Întrebați dacă obișnuiesc să utilizeze astfel de site-uri ca sursă de informare, 26 dintre respondenți au răspuns afirmativ, în timp ce 19 negativ.

Efectuarea plăților online este o metodă de plată tot mai frecventă având în vedere tehnologia de astăzi și acceptată inclusiv în ceea ce privește plata taxelor și a impozitelor. Dintre respondenții la acest sondaj, 35 au folosit, folosesc activ sau ar folosi astfel de platforme de plată online, în timp ce 10 au declarat că nu au folosit și nu doresc să folosească mediul online pentru a efectua diferite plăți.

În anul 2022, Institutul Național de Statistică a organizat Recensământul Populației și Locuințelor [66], oferind cetățenilor români posibilitatea de a se autorecenză, utilizând o platformă online. Dintre respondenții la sondajul propus în cadrul acestei lucrări, 33 au participat la recenzare online, în timp ce 12 nu.

Digitalizarea administrației publice ar putea fi atractivă pentru cetățeni întrucât ar putea scădea timpul și efortul necesar realizării anumitor activități. Mai departe, sondajul a dorit să afle părerea respondenților cu privire la cât timp și efort consumă pentru realizarea unor activități (respectiv plata taxelor și impozitelor, transmiterea unor documente, înființarea și administrarea unei firme, participarea la un recensământ sau sondaj de opinie oficial, plata unor amenzi sau taxe suplimentare și obținerea unor documente) în cazul în care acestea sunt realizate fizic, în comparație cu timpul și efortul consumat în cazul în care acestea ar fi realizate online. Respondenții au trebuit să acorde o notă pe o scală de la 1, reprezentând foarte puțin, la 5, reprezentând foarte mult, care să reflecte timpul și efortul consumate pentru realizarea fiecărei activități (fizic sau online).

În ceea ce privește plata taxelor și impozitelor desfășurată fizic, 15 respondenți au acordat nota 1 (foarte puțin timp și efort), 10 au acordat nota 2, 10 au acordat nota 3, 6 au acordat nota 4 și 4 au acordat nota 5 (foarte mult timp și efort). Comparativ, în cazul în care această activitate s-ar desfășura online, 24 dintre respondenți au acordat nota 1 (astfel considerând că ar necesita foarte puțin timp și efort), 12 au acordat nota 2, 3 au acordat nota 3, 3 au acordat nota 4, iar 3 au acordat nota 5 (considerând că realizarea acestei activități online ar necesita foarte mult timp și efort).

Transmiterea unor documente fizic a fost notată cu 3 (nici foarte mult, nici foarte puțin timp și efort) de 13 dintre respondenți, cu 1 (foarte puțin timp și efort) de 11 dintre respondenți, cu 2 de 9 respondenți, cu 4 de 7 respondenți și cu 5 (foarte mult timp și efort) de 5 respondenți. În

comparație, transmiterea documentelor prin intermediul mediului online a fost notată de majoritatea respondenților (22) cu nota 1, însemnând că ar presupune foarte puțin efort și timp, cu 2 (puțin efort și timp) de 9 dintre respondenți, cu 3 (nici foarte mult, nici foarte puțin) de 8 dintre aceștia, iar notele de 4 (mult timp și efort) și 5 (foarte mult timp și efort) au fost acordate de către 3 respondenți fiecare.

Procesul de înființare și administrare a unei firme desfășurat fizic este considerat a consuma foarte puțin timp și efort (notat cu nota 1) de 20 de respondenți, foarte mult timp și efort (notat cu nota 5) de 9 respondenți, puțin timp și efort (notat cu nota 2) de 7 respondenți, nici foarte puțin, nici foarte mult timp (notat cu nota 3) de 5 respondenți și mult timp și efort (notat cu nota 4) de 4 respondenți. În cazul desfășurării acestor procese în mediul online, 20 dintre respondenți au acordat nota 1 (foarte puțin timp și efort), urmați de 13 respondenți care au acordat nota 2, 8 respondenți care au acordat nota 3, 3 respondenți care au acordat nota 4 și un singur respondent care a acordat nota 5 (foarte mult timp și efort).

Participarea la un recensământ sau sondaj de opinie oficial a obținut următoarele rezultate: nota 1 (foarte puțin timp și efort) a fost acordată de 13 respondenți atunci când s-au raportat la desfășurarea acestei activități fizic și de 24 de respondenți pentru desfășurarea ei online, iar nota 5 (foarte mult timp și efort) a fost acordată de 3 respondenți pentru desfășurarea fizică a activității și, de asemenea tot de 3 în cazul desfășurării online a acesteia. Participarea la astfel de activități fizic a fost, în rest, notată astfel: 13 respondenți au acordat nota 3, 11 respondenți au acordat nota 2 și 5 respondenți au acordat nota 4; în cazul desfășurării acestora online, s-au obținut următoarele rezultate: 12 respondenți au acordat nota 2, 3 respondenți au acordat nota 3 și 3 respondenți au acordat nota 4.

Plata unor amenzi sau taxe suplimentare reprezintă un proces desfășurat fizic ce consumă foarte puțin timp și efort de 18 dintre respondenți, puțin timp și efort (10 respondenți), nici puțin, nici mult timp și efort (10 respondenți), foarte mult timp și efort (4 respondenți) și mult timp și efort (3 respondenți). În schimb, acest proces desfășurat online a obținut rezultate ce atestă faptul că ar consuma foarte puțin timp și efort (25 respondenți), puțin timp și efort (9 respondenți), nici puțin, nici mult timp și efort (5 respondenți), mult timp și efort (4 respondenți) și foarte mult timp și efort (2 respondenți).

Nu în ultimul rând, obținerea unor documente precum pașapoarte, cărți de identitate, vize, adeverințe ș.a.m.d., realizată în mod fizic este considerată a nu consuma nici puțin, nici mult timp și efort de 15 respondenți, foarte puțin timp și efort (11 respondenți), puțin timp și efort (10 respondenți), foarte mult timp și efort (6 respondenți) și mult timp și efort (3 respondenți). Online, respondenții consideră că această activitate ar consuma foarte puțin timp și efort (20 respondenți), puțin timp și efort (11 respondenți), nici puțin, nici mult timp și efort (9 respondenți), foarte mult timp și efort (3 respondenți) și mult timp și efort (2 respondenți).

Aceste scoruri obținute pentru fiecare activitate și desfășurarea acesteia fizic sau online confirmă faptul că cetățenii consideră, în mare parte, Internetul și mediul digital ca fiind mai accesibile și ușor de folosit, făcând astfel de activități să necesite mai puțin timp și efort pentru realizare.

Pentru a se putea implica în diferite activități ce țin de administrația publică, este important ca cetățenii să se mențină informați. În ziua de astăzi, există o serie destul de largă de surse ce pot fi accesate cu scopul informării (ziare tipărite, știri la televizor, știri la radio, site-uri de știri online, site-uri oficiale ale autorităților sau instituțiilor, postări de pe rețelele de socializare). Participanții la sondaj au fost rugați să acorde o notă de la 1 (foarte puțină încredere) la 5 (foarte multă încredere) pentru fiecare dintre aceste surse. Grad înalt și foarte înalt de încredere (notate cu 4 sau 5) au obținut site-urile oficiale ale autorităților sau instituțiilor (22), urmate de știri la radio (9), ziare tipărite (8), site-uri de știri online (7), știri la televizor (6) și postări de pe social media (5). Grad scăzut și foarte scăzut de încredere (notate cu 1 sau 2) au obținut, în ordine: ziare tipărite (30), știri la televizor (29), știri la radio (27), postări de pe social media (27), site-uri de știri online (23) și site-uri oficiale ale autorităților sau instituțiilor (9). Se observă astfel o tendință generală a respondenților de a nu se încrede în majoritatea surselor pe care le au la dispoziție, cel mai mare

grad de încredere fiind înregistrat pentru site-urile oficiale ale autorităților sau instituțiilor publice. Astfel, se înțelege că actualizarea și utilizarea unor astfel de site-uri de către autoritățile sau instituțiile publice ar fi benefică pentru societate, întrucât sunt considerate, în cea mai mare măsură, drept surse sigure de informare.

Digitalizarea administrației publice ar fi o măsură demnă de luat în calcul în cazul în care cetățenii și-ar exprima încrederea în mijloacele de modernizare a activităților administrative și utilizarea mediului digital pentru desfășurarea acestora. În acest sens, participanții la sondaj au fost rugați să exprime, pe o scală de la 1 (foarte puțină încredere) la 5 (foarte multă încredere), cât de multă încredere au în desfășurarea unor activități (realizarea plăților, încărcarea și transmiterea documentelor, transmiterea informațiilor cu caracter personal, participarea la sondaje de opinie, comunicarea cu autoritățile/instituțiile/organizațiile publice) online. Conform răspunsurilor la această întrebare, se observă faptul că respondenții oferă în general un grad înalt de încredere (note de 4 sau 5) pentru activități precum realizarea plăților (20 respondenți), încărcarea și transmiterea documentelor (19 respondenți), participarea la sondaje de opinie (18 respondenți), fiind mai sceptici în ceea ce privește transmiterea datelor cu caracter personal (doar 17 respondenți au acordat un grad înalt de încredere, în timp ce 21 au declarat un grad scăzut de încredere în realizarea acestei activități online) și comunicarea cu autoritățile/instituțiile/organizațiile publice (16 respondenți au acordat un grad înalt de încredere, în timp ce 19 au exprimat un grad scăzut de încredere). Încărcarea și transmiterea documentelor prin intermediul mediului online a înregistrat 17 răspunsuri care atestă că au o încredere scăzută în efectuarea acestei activități online, de asemenea realizarea plăților a obținut tot 17 răspunsuri ce au acordat note de 1 și 2 (foarte puțină sau puțină încredere), iar participarea la sondaje de opinie a obținut 16 astfel de răspunsuri negative.

Mediul online permite ca anumite activități să se poată desfășura mai facil, fiind mai ușor accesibile, mai rapide, mai eficiente și, mai comode, presupunând un efort minim și un consum de timp redus. Participanții la acest sondaj au fost întrebați în ce mod li se pare că ar fi mai comod ca activitățile ce țin de obligațiile acestora în calitate de cetățean sau persoană juridică să se desfășoare (25 online sau fizic): rezultatele atestă că 38 dintre respondenți consideră mai comod ca aceste activități să se desfășoare online, în timp ce doar 7 consideră mai comodă efectuarea acestor activități față în față, fizic. În ceea ce privește cât de util li se pare să desfășoare aceste activități online, comparativ cu fizic: 40 dintre respondenți consideră mai util ca astfel de activități să se desfășoare online, în timp ce doar 5 consideră mai utilă desfășurarea fizică, față în față. Întrebați însă referitor la cum ar prefera ca aceste activități să se desfășoare, 37 dintre respondenți ar prefera desfășurarea online, în timp ce 8 preferă efectuarea acestor activități după metodele clasice, fizic, față în față.

Așa cum am menționat, este de dorit ca publicul să fie în acord cu schimbările ce se doresc a fi implementate la nivel local. De exemplu, demersuri precum instalarea unor sisteme de supraveghere în spațiile publice sau instalarea unor sisteme de senzori, pot primi reacții mixte și controversate din partea publicului. În cadrul acestui sondaj, am cerut opinia respondenților cu privire la instalarea unor sisteme de supraveghere în spațiile publice: 25 respondenți au afirmat un acord total, 10 respondenți au spus că nu sunt nici în acord, nici în dezacord, 4 respondenți înclină spre dezacord, 3 respondenți înclină spre acord, iar 3 respondenți dezacord total. În ceea ce privește instalarea unor sisteme de senzori care să transmită informații în timp real cu privire la nivelul de aglomerație/trafic în spațiile publice, 25 de respondenți sunt în acord total cu această idee, 8 sunt în acord, 6 nici acord, nici dezacord, 3 sunt în dezacord, iar 3 în dezacord total.

În cele din urmă, respondenții au fost întrebați dacă sunt de acord cu demersurile cu privire la digitalizarea administrației publice: s-au înregistrat 40 de răspunsuri afirmative, 3 răspunsuri negative și 2 dintre respondenți s-au abținut. În ceea ce privește beneficiile digitalizării administrației publice, s-au înregistrat următoarele răspunsuri: economisirea timpului a înregistrat 38 de voturi, urmată de posibilitatea de a realiza diferite activități fără a fi necesară deplasarea la un sediu (36), responsabilizarea autorităților/instituțiilor/organizațiilor publice (17), scăderea riscului de corupție sau fraudă (16) și siguranța datelor și a documentelor (12). Unul dintre

respondenți a propus de asemenea și posibilitatea realizării de statistici și ușurarea muncii funcționarilor publici drept beneficiu al digitalizării administrației publice.

Digitalizarea administrației publice vine însă și cu dezavantaje, iar în cazul sondajului aplicat, respondenții si-au arătat îngrijorarea cu privire la: riscul de a accesa site-uri sau platforme corupte, care prezintă viruși sau sunt copii false ale unor site-uri/platforme oficiale, realizate cu scopuri frauduloase – escrocherii și fraudă (30 respondenți), riscul crescut de furt al datelor personale (27 respondenți), nesiguranța cu privire la cine poate accesa datele (25), nesiguranță cu privire la cine va primi banii (16) și nesiguranță cu privire la veridicitatea informațiilor (9).

Așadar, acest sondaj aplicat, deși pe un eșantion mic, reflectă părerea cetățenilor români cu privire la digitalizarea administrației publice și sugerează, în mare parte, un sprijin al acestora cu privire la acest demers. Răspunsurile obținute prin acest sondaj sunt într-un relativ acord cu așteptările provenite din studiul literaturii de specialitate și arată că, în ziua de astăzi, Internetul și mediul digital nu mai sunt considerate atât de necunoscute sau nesigure și sunt văzute drept o alternativă eficientă pentru realizarea unei serii largi de activități.

Concluzii

Pentru a concluziona, digitalizarea activităților administrative și implementarea conceptului de *smart city* poate prezenta numeroase beneficii pentru părțile implicate: organizații administrative, întreprinderi și cetățeni. Prin intermediul platformelor digitale, organele administrative își pot spori eficiența și pot crește calitatea serviciilor oferite, totodată simplificând procesele administrative și facilitând interacțiunea cu cetățenii. De asemenea, procesul de digitalizare poate garanta aplicarea principiului transparenței, acesta fiind mai ușor de împlinit în mediul online, în comparație cu mediul offline.

Transparența în mediul digital poate fi un instrument puternic în ceea ce privește combaterea corupției, permițând monitorizarea și supravegherea activităților administrative, inclusiv de către publicul larg, fapt ce poate induce o responsabilizare a autorităților. De asemenea, transparența încurajează cetățenii să se implice activ în societate și să aibă un impact pozitiv, întrucât presupune asigurarea accesului la informații, mult mai ușor de accesat prin intermediul mediului online. Totodată, spațiul digital permite o comunicare mai eficientă între cetățeni și aparatul guvernamental, făcând publicul să se simtă mai direct implicat în procesele decizionale, ascultat și înțeles. De asemenea, transparența în mediul digital poate combate practicile de concurență neloială, oferind șanse egale pentru comercianții și prestatorii de servicii care colaborează cu statul.

Cu toate acestea, este important de menționat faptul că mediul digital și transparența ușor de obținut prin intermediul acestuia nu este lipsit de aspecte negative. Accesul la informații confidențiale ale cetățenilor și persoanelor juridice poate determina apariția unor atacuri cibernetice ce vizează platformele create în vederea digitalizării proceselor administrative, ce pot rezulta în furt și/sau publicare de informații (date personale, date ale contului sau cardului bancar, poze), hacking și fraudă. Pentru a evita astfel de consecințe grave, este necesară implementarea unor măsuri de securitate adecvate pentru a proteja datele sensibile și a preveni incidentele de acest tip.

Pe viitor, este de așteptat ca procesul de digitalizare a activităților administrative să continue, cu noi platforme care să fie puse la dispoziția cetățenilor, permițând totodată creșterea continuă a transparenței cu privire la activitatea statului ce ar trebui să aibă ca rezultat o mai bună colaborare între stat, întreprinderi și cetățeni și să ofere rezultate palpabile și satisfăcătoare pentru societate. Digitalizarea mediului administrativ ar trebui să aducă îmbunătățiri semnificative în eficiența proceselor administrative și în gradul de satisfacție a cetățenilor cu privire la serviciile oferite de instituțiile statului. Un alt rezultat ce poate fi scontat ca urmare la digitalizarea mediului administrativ este creșterea nivelului de implicare a cetățenilor în procesele decizionale și crearea unei societăți mai democratice și echitabile.

Anexa A. Chestionar cetățeni [52]

Participarea cetățenilor la procesul decizional la nivel local

Vă rugăm să răspundeți la întrebările următorului chestionar realizat în cadrul proiectului „Transparență și calitate în administrația publică prin social media” implementat de Asociația Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21, în parteneriat cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici și cu 20 instituții/autorități publice locale din județele Cluj, Mehedinți, Tulcea, Suceava și Municipiul București. Vă asigurăm anonimatul și vă garantăm confidențialitatea informațiilor primite.

Q.1. La câte alegeri organizate în ultimii patru ani în localitatea dumneavoastră ați participat?

La toate	La trei dintre ele	La două dintre ele	Am mers la vot o singură dată	Nu am participat	NS/NR
4	3	2	1	0	99

Q.2. În afară de exprimarea votului, cum altfel ați încercat să influențați actorii decizionali la nivel local? (răspuns multiplu)

1. Semnarea unei petiții
2. Protest (demonstrație, marș, miting, etc.)
3. Contactarea mass-media
4. Contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (funcționar)
5. Contactarea unui politician local
6. Răspunsul la o consultare la nivel local
7. Altfel _____
8. Nu am încercat

Q.3. Care dintre acestea a avut efectele scontate?

1. Semnarea unei petiții
2. Protest (demonstrație, marș, miting, etc.)
3. Contactarea mass-media
4. Contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (funcționar)
5. Contactarea unui politician local
6. Răspunsul la o consultare la nivel local
7. Alta _____
8. NS/NR

Q.4. În care dintre următoarele problematici doriți să aveți un cuvânt de spus atunci când se ia o decizie la nivel local?

1. Locuri de muncă
2. Infrastructură
3. Locuințe
4. Educație
5. Funcționarea instituțiilor publice
6. Sănătate
7. Justiție
8. Infracționalitate
9. Corupție
10. Agricultură
11. Alta _____

Q.5. Într-o zi de lucru obișnuită, aproximativ cât timp petreceți în total informându-vă despre politică și administrație...?

1. ... de la televizor _____ minute
2. ... de la radio _____ minute
3. ... de pe Internet _____ minute
4. ... din ziare tipărite _____ minute
5. ... canale social media _____ minute
9. NS/NR

Q.6. Dar cât timp petreceți, într-o zi obișnuită, discutând despre politică și administrație cu familia sau cunoscuții?

_____ minute

9. NS/NR

Q.7. Ați participat, în anul 2014, la vreo dezbatere pe teme politice, administrative sau sociale, lansată de o instituție/autoritate publică?

1. Da
2. Nu
9. NS/NR

Q.7.a. Dacă da, exemplificați

Q.8. Într-o lună, cât timp ați putea alocă implicării în activități civice care să influențeze deciziile luate la nivel local?

_____ ore

9. NS/NR

Q.9. Ați dori să vă implicați mai mult în activități civice care să influențeze deciziile luate la nivel local?

1. Nu, consider că aloc suficient timp
2. Nu, consider inutil
3. Da, dar nu am timp
4. Da, îmi propun să fac acest lucru în viitor
9. NS/NR

Q.10. Ați răspuns unor inițiative ale autorităților publice din localitatea dumenavoastră de implicare a cetățenilor în procesul decizional?

1. Da
2. Nu
9. NS/NR

Q.10.a Dacă da, exemplificați, bifând răspunsul în lista de mai jos (răspuns multiplu):

1. Solicitare de comentarii deschise asupra serviciilor
2. Sondaje de opinie
3. Ședințe deschise publicului
4. Comitete/întâlniri
5. Oferirea de documente pentru consultare
6. Forumuri la nivel de zonă/cartier

7. Focus group-uri
8. Mese rotunde cu cetățeni
9. Altele

Q.11. Activați într-o organizație neguvernamentală?

1. Da
2. Nu
9. NS/NR

Q.11.a. Dacă da, bifați unul din următoarele domenii:

1. De tineret
2. De mediu
3. În domeniul drepturilor/ protecției animalelor
4. Umanitare/ pentru promovarea drepturilor omului
5. În domeniul bunăstării sociale (de exemplu, oferirea de locuințe)
6. Medicale
7. Sportive
8. Ale părinților/ profesorilor
9. Rezidențiale
10. Bazate pe originea etnică
11. Culturale
12. Religioase
13. Altul

Q.12. Câtă încredere aveți în deciziile autorităților publice locale care interesează comunitatea în ansamblul său?

Grad înalt de încredere	Grad scăzut de încredere
1 - 2 - 3 - 4 - 5	

Q.13. Cât de bine considerați că explică autoritățile publice locale cetățenilor motivele ce au stat la baza unei decizii și modurile în care opiniile cetățenilor au fost luate în considerare?

Foarte bine	Foarte prost
1 - 2 - 3 - 4 - 5	

Q.14. În ce măsură înțelegeți și acceptați deciziile luate de autoritățile publice din localitatea dumneavoastră?

Foarte bine	Foarte prost
1 - 2 - 3 - 4 - 5	

Q.15. Folosiți vreunul din următoarele canale social media ? (răspuns multiplu)

1. Facebook
2. Twitter
3. Bloguri
4. Youtube
5. Myspace
6. Google+
7. Flickr
8. Linkedin
9. Dropbox
10. Altele

Q.16. Cât de des accesați aceste instrumente?

1. În fiecare zi
2. De 4 - 5 ori pe săptămână
3. de 2 - 3 ori pe săptămână
4. O dată pe săptămână
5. O dată pe lună
6. De câteva ori pe an
- 9.NS / NR

Q.17. Cu ce scop utilizați canalele social media? (răspuns multiplu)

1. În interes personal
 2. În interes profesional
 3. Pentru a mă informa cu privire la activitatea instituțiilor și autorităților publice
 4. Pentru a răspunde inițiativelor de implicare propuse de instituțiile și autoritățile publice
 5. Pentru a transmite instituțiilor/autorităților publice propuneri și inițiative relevante
- pentru: - 5a. orașul/comunitatea noastră
- 5b. cartierul în care locuiesc
- 5c. vecinătățile propriei locuințe

9. NR

Pentru cei care au răspuns doar cu variantele 1 și/sau 2 mergeți la următoarea întrebare: Pentru cei care au răspuns și cu variantele 3, 4, 5 mergeți la întrebarea Q.19.

Q. 18. De ce nu utilizați mijloacele social media pentru a interacționa cu instituțiile și autoritățile publice sau a comunica cu funcționarii publici?

1. Prefer interacțiunea față în față cu funcționarii publici
2. Nu am încredere în comunicarea on-line
3. Nu am timpul necesar pentru această activitate
4. Prefer să îmi exprim părerile într-un mod mai puțin public
5. Nu consider că este necesar.
6. Alte motive
- 9.NS/NR

Q.19. Pe o scală de la 1 la 5, 1 însemnând foarte nemulțumit și 5 foarte mulțumit, în ce măsură sunteți mulțumit de interacțiunea cu instituțiile/autoritățile publice prin intermediul canalelor social media?

Foarte nemulțumit	Nemulțumit	Nici mulțumit, nici nemulțumit	Mulțumit	Foarte mulțumit	NS	NR
1	2	3	4	5	8	9

D1. Vârsta (în ani împliniți): ____

D2. Sexul respondentului (nu întreba): 1.M 2.F

D3. Educație (ultima școală absolvită): 1. Liceu 2. Școală postliceală 3. Facultate/ Studii postuniversitare

D4. Ocupație: 1. muncitor necalificat 2. muncitor calificat 3. profesionist

Anexa B. Chestionar aplicat cetățenilor (2023)

Digitalizarea Administrației Publice

Bună ziua!

Numele meu este Mititel Andrei-Mihai și sunt student în anul III la Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative. În vederea elaborării lucrării de licență cu titlul „Transparența în mediul digital. Argumente pro și contra”, vă invit să completați acest chestionar ce are ca scop investigarea relației dintre utilizarea Internetului și a rețelelor de socializare și implicarea cetățenilor în activitățile din domeniul administrației publice, dar și evidențierea părerii cetățenilor asupra digitalizării administrației publice.

Chestionarul este destinat persoanelor cu vârsta de peste 18 ani și drept de vot. Participarea este voluntară. Studiul se desfășoară într-o singură etapă ce constă în completarea chestionarului.

Toate răspunsurile dumneavoastră sunt complet anonime, iar datele vor fi prelucrate strict în scop academic. Vă puteți retrage în orice moment din studiu, fără a exista repercusiuni. Nu există răspunsuri corecte sau greșite, așadar puteți răspunde cât mai sincer.

Durata de completare este de aproximativ 15 minute.

Prelucrarea datelor cu caracter personal:

Conform cerințelor Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) și ale Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private, echipa de cercetare are obligația de a administra în condiții de siguranță și numai pentru scopurile specificate, datele pe care le veți furniza: date socio-demografice și răspunsuri subiective la chestionare.

Prelucrările statistice ale datelor furnizate se vor analiza la nivel de eșantion și nu vor fi prezentate individual în nicio publicație științifică. Informațiile înregistrate vor fi utilizate doar de către membrii echipei de cercetare. Pe durata desfășurării studiului, datele vor fi colectate și stocate online pe platforma Google Drive. Această platformă a întreprins acțiunile necesare pentru a se alinia cerințelor Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulament general privind protecția datelor).

Pentru orice întrebare/informație suplimentară legată de studiu, mă puteți contacta la adresa de mail: andrei.mihai.mititel20@administratiepublica.eu

1. Vârsta (în ani împliniți) _____

2. Sex

- ☐ Masculin
- ☐ Feminin
- ☐ Altul

3. Educație (ultima școală absolvită)

- ☐ Liceu
- ☐ Școală postliceală
- ☐ Facultate/Studii postuniversitare

4. Ocupație

- ☐ Muncitor necalificat
- ☐ Muncitor calificat
- ☐ Profesionist
- ☐ Student
- ☐ Fără ocupație

Anexa B.1. Utilizarea Internetului și a rețelelor de socializare și implicarea cetățenilor în procesul decizional la nivel local

Întrebările din această secțiune sunt preluate din chestionarul realizat în cadrul proiectului „Transparență și calitate în administrația publică prin social media” implementat de Asociația Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă - Agenda 21, în parteneriat cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici și cu 20 de instituții publice locale din județele Cluj, Mehedinți, Tulcea, Suceava și Municipiul București. (Bucheru A., 2014)

Această secțiune are ca scop analizarea relației dintre utilizarea Internetului și a rețelelor de socializare și implicarea cetățenilor în activitățile de administrație publică.

1. La câte alegeri organizate în ultimii patru ani în localitatea dumneavoastră ați participat?

- ☐ La toate
- ☐ La trei dintre ele
- ☐ La două dintre ele
- ☐ Am mers la vot o singură dată
- ☐ Nu am participat
- ☐ NS/NR

2. În afară de exprimarea votului, cum altfel ați încercat să influențați actorii decizionali la nivel local?

- ☐ Semnarea unei petiții
- ☐ Protest (demonstrație, marș, miting, etc.)
- ☐ Contactarea mass-media
- ☐ Contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (funcționar)
- ☐ Contactarea unui politician local
- ☐ Răspunsul la o consultare la nivel local
- ☐ Nu am încercat
- ☐ Alta

3. Care dintre acestea a avut efectele scontate?

- ☐ Semnarea unei petiții
- ☐ Protest (demonstrație, marș, miting, etc.)
- ☐ Contactarea mass-media
- ☐ Contactarea unui angajat al unei instituții publice locale (funcționar)
- ☐ Contactarea unui politician local
- ☐ Răspunsul la o consultare la nivel local
- ☐ NS/NR
- ☐ Alta

4. În care dintre următoarele problematici doriți să aveți un cuvânt de spus atunci când se ia o decizie la nivel local?

- ☐ Locuri de muncă
- ☐ Infrastructură
- ☐ Locuințe
- ☐ Educație
- ☐ Funcționarea instituțiilor publice
- ☐ Sănătate
- ☐ Justiție
- ☐ Infraționalitate
- ☐ Corupție
- ☐ Agricultură
- ☐ Alta

5. Într-o zi de lucru obișnuită, aproximativ cât timp petreceți în total informându-vă despre politică și administrație de la televizor? (în minute)

6. Într-o zi de lucru obișnuită, aproximativ cât timp petreceți în total informându-vă despre politică și administrație de la radio? (în minute)

7. Într-o zi de lucru obișnuită, aproximativ cât timp petreceți în total informându-vă despre politică și administrație de pe Internet? (în minute)

8. Într-o zi de lucru obișnuită, aproximativ cât timp petreceți în total informându-vă despre politică și administrație din ziare tipărite? (în minute)

9. Într-o zi de lucru obișnuită, aproximativ cât timp petreceți în total informându-vă despre politică și administrație de pe canale social media? (în minute)

10. Dar cât timp petreceți, într-o zi obișnuită, discutând despre politică și administrație cu familia sau cunoscuții? (în minute)

11. Ați participat, în anul 2023, la vreo dezbatere pe teme politice, administrative sau sociale, lansată de o instituție/autoritate publică?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ NS/NR

11.a. Dacă da, exemplificați

12. Într-o lună, cât timp ați putea alocă implicării în activități civice care să influențeze deciziile luate la nivel local? (în ore)

13. Ați dori să vă implicați mai mult în activități civice care să influențeze deciziile luate la nivel local?

- ☐ Nu, consider că aloc suficient timp
- ☐ Nu, consider inutil
- ☐ Da, dar nu am timp
- ☐ Da, îmi propun să fac acest lucru în viitor
- ☐ NS/NR

14. Ați răspuns unor inițiative ale autorităților publice din localitatea dumneavoastră de implicare a cetățenilor în procesul decizional?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ NS/NR

14.a. Dacă da, exemplificați, bifând răspunsul în lista de mai jos:

- ☐ Solicitare de comentarii deschise asupra serviciilor
- ☐ Sondaje de opinie
- ☐ Ședințe deschise publicului
- ☐ Comitete/întâlniri
- ☐ Oferirea de documente pentru consultare
- ☐ Forumuri la nivel de zonă/cartier
- ☐ Focus groupuri
- ☐ Mese rotunde cu cetățenii
- ☐ Alta

15. Activați într-o organizație neguvernamentală?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ NS/NR

16. Dacă da, bifați unul din următoarele domenii:

- ☐ De tineret
 - ☐ De mediu
 - ☐ În domeniul drepturilor/protecției animalelor
 - ☐ Umanitare/pentru promovarea drepturilor omului
 - ☐ În domeniul bunăstării sociale (de exemplu, oferirea de locuințe)
 - ☐ Medicale
 - ☐ Sportive
 - ☐ Ale părinților/proesorilor
 - ☐ Rezidențiale
 - ☐ Bazate pe originea etică
 - ☐ Culturale
 - ☐ Religioase
 - ☐ Alta
-

17. Câtă încredere aveți în deciziile autorităților publice locale care interesează comunitatea în ansamblul său?

Grad înalt de încredere

1

2

3

4

5

Grad scăzut de încredere

18. Cât de bine considerați că explică autoritățile publice locale cetățenilor motivele ce au stat la baza unei decizii și modurile în care opiniile cetățenilor au fost luate în considerare?

Foarte bine

1

2

3

4

5

Foarte prost

19. În ce măsură înțelegeți și acceptați deciziile luate de autoritățile publice din localitatea dumneavoastră?

Foarte bine

1

2

3

4

5

Foarte prost

20. Folosiți vreunul din următoarele canale social media?

___ Facebook

___ Twitter

___ Instagram

___ TikTok

___ Youtube

___ Bloguri

___ LinkedIn

___ Reddit

___ Discord

___ Alta

21. Cât de des accesați aceste instrumente?

___ În fiecare zi

___ De 4-5 ori pe săptămână

___ De 2-3 ori pe săptămână

___ O dată pe săptămână

___ O dată pe lună

___ De câteva ori pe an

___ NS/NR

22. Cu ce scop utilizați canalele social media?

- ☐ În interes personal
- ☐ În interes profesional
- ☐ Pentru a mă informa cu privire la activitatea instituțiilor și autorităților publice
- ☐ Pentru a răspunde inițiativelor de implicare propuse de instituțiile și autoritățile publice
- ☐ Pentru a transmite instituțiilor/autorităților publice propuneri și inițiative relevante pentru orașul/comunitatea noastră
- ☐ Pentru a transmite instituțiilor/autorităților publice propuneri și inițiative relevante pentru cartierul în care locuiesc
- ☐ Pentru a transmite instituțiilor/autorităților publice propuneri și inițiative relevante pentru vecinătățile propriei locuințe
- ☐ NR

22.a. Dacă ați răspuns doar cu variantele 1 și/sau 2, răspundeți la această întrebare. Dacă ați răspuns și cu una dintre celelalte variante, continuați cu întrebarea următoare. De ce nu utilizați mijloacele de social media pentru a interacționa cu instituțiile și autoritățile publice sau a comunica cu funcționarii publici?

- ☐ Prefer interacțiunea față în față cu funcționarii publici
- ☐ Nu am încredere în comunicarea online
- ☐ Nu am timpul necesar pentru această activitate
- ☐ Prefer să îmi exprim părerile într-un mod mai puțin public
- ☐ Nu consider că este necesar
- ☐ NS/NR
- ☐ Alta

23. În ce măsură sunteți mulțumit de interacțiunea cu instituțiile și autoritățile publice sau a comunica cu funcționarii publici?

Foarte nemulțumit

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Foarte mulțumit

Anexa B.2. Digitalizarea administrației publice

Această secțiune urmărește să analizeze opinia cetățenilor asupra digitalizării domeniului de administrație publică. „**Digitalizarea administrației publice locale** presupune folosirea de către sectorul public a tehnologiilor informației și comunicațiilor cu scopul de a îmbunătăți furnizarea de informații și servicii încurajând participarea cetățenilor la procesul de luare a deciziilor și responsabilizarea partenerului instituțional în mod transparent și eficient.” (Primăria Digitală, 2022) [67]

1. Ce platforme online, puse la dispoziție de autoritățile române, utilizați/ați utilizat?

- ☐ Ghișeul.ro
- ☐ aici.gov.ro
- ☐ SEAP
- ☐ PCUe
- ☐ SIAE în Transporturi
- ☐ Sistemul Electronic Național (e-guvernare)
- ☐ Stirioficiale.ro

- ☐ Datelazi.ro
- ☐ Platforma DiasporaHub
- ☐ Cetrebuieasafac.ro
- ☐ RoHelp.ro
- ☐ Jurnal Medical
- ☐ Alta

2. Obişnuiţi să utilizaţi site-uri ale instituţiilor/organizaţiilor/autorităţilor publice naţionale pentru a vă informa? (site-ul Guvernului României, site-urile Ministerelor, site-ul Poliţiei Române, etc.)

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ NS/NR

3. Folosiţi, aţi folosit sau aţi folosi platforme online pentru efectuarea plăţilor (inclusiv plata taxelor şi a impozitelor)?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ NS/NR

4. Aţi participat la recenzarea online din 2022?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ NS/NR

5. Pe o scală de la 1 la 5, 1 fiind foarte puţin şi 5 fiind foarte mult, cât timp şi efort consumaţi pentru realizarea următoarelor activităţi fizic:

- Plata taxelor şi impozitelor ☐
- Transmiterea unor documente ☐
- Înfiinţarea şi administrarea unei firme ☐
- Participarea la un recensământ sau sondaj de opinie oficial ☐
- Plata unor amenzi sau taxe suplimentare ☐
- Obţinerea unor documente (paşaport, CI, vize, adeverinţe, etc.) ☐

6. Pe o scală de la 1 la 5, 1 fiind foarte puţin şi 5 fiind foarte mult, cât timp şi efort consideraţi că aţi consuma pentru realizarea următoarelor activităţi în cazul în care acestea s-ar putea desfăşura online:

- Plata taxelor şi impozitelor ☐
- Transmiterea unor documente ☐
- Înfiinţarea şi administrarea unei firme ☐
- Participarea la un recensământ sau sondaj de opinie oficial ☐
- Plata unor amenzi sau taxe suplimentare ☐
- Obţinerea unor documente (paşaport, CI, vize, adeverinţe, etc.) ☐

7. Selectaţi nivelul de încredere pe care îl acordaţi fiecăreia dintre sursele de informare prezentate mai jos, 1 fiind foarte puţină încredere, iar 5 fiind foarte multă încredere.

- Ziare tipărite ☐
- Ştiri la televizor ☐
- Ştiri la radio ☐
- Site-uri de ştiri online ☐
- Site-uri oficiale ale autorităţilor sau instituţiilor ☐

Postări de pe rețelele de socializare ____

8. Câtă încredere aveți, pe o scală de la 1 la 5, unde 1 reprezintă foarte puțină încredere și 5 reprezintă foarte multă încredere, în realizarea următoarelor activități online?

Realizarea plăților ____

Încărcarea și transmiterea documentelor ____

Transmiterea informațiilor cu caracter personal (nume, prenume, data nașterii, CNP, adresă, etc.) ____

Participarea la sondaje de opinie ____

Comunicarea cu autoritățile/instituțiile/organizațiile publice ____

9. În ceea ce privește realizarea unor activități ce țin de obligațiile dumneavoastră în calitate de cetățean sau persoană juridică (plata taxelor, transmiterea unor documente, participarea la un recensământ, etc.), vi se pare mai comod ca acestea să se desfășoare:

____ Fizic (față în față)

____ Online

____ NS/NR

10. În ceea ce privește realizarea unor activități ce țin de obligațiile dumneavoastră în calitate de cetățean sau persoană juridică (plata taxelor, transmiterea unor documente, participarea la un recensământ, etc.), vi se pare mai util ca acestea să se desfășoare:

____ Fizic (față în față)

____ Online

____ NS/NR

11. În ceea ce privește realizarea unor activități ce țin de obligațiile dumneavoastră în calitate de cetățean sau persoană juridică (plata taxelor, transmiterea unor documente, participarea la un recensământ, etc.), preferați ca acestea să se desfășoare:

____ Fizic (față în față)

____ Online

____ NS/NR

12. Pe o scală de la 1 la 5, cât sunteți de acord cu ideea instalării unor sisteme de supraveghere în spațiile publice?

Dezacord total

1

2

3

4

5

Acord total

13. Pe o scală de la 1 la 5, cât sunteți de acord cu ideea instalării unor sisteme de senzori care să transmită informații în timp real cu privire la nivelul de aglomerație/trafic în spațiile publice?

Dezacord total

1

2

3

4

5

Acord total

14. Sunteți de acord cu demersurile cu privire la digitalizarea administrației publice?

☐ Da

☐ Nu

☐ NS/NR

15. Care considerați că sunt beneficiile digitalizării administrației publice?

☐ Posibilitatea de a realiza diferite activități fără a fi necesară deplasarea la un sediu

☐ Economisirea timpului

☐ Siguranța datelor și a documentelor

☐ Scăderea riscului de corupție sau fraudă

☐ Responsabilizarea autorităților/instituțiilor/organizațiilor publice

☐ Alta

16. Care considerați că sunt dezavantajele digitalizării administrației publice?

☐ Riscul crescut de furt al datelor personale

☐ Riscul de a accesa site-uri sau platforme corupte (care prezintă viruși sau sunt copii false ale unor site-uri/platforme oficiale, realizate cu scopuri frauduloase) - escrocherii și fraudă

☐ Nesiguranță cu privire la cine poate accesa datele

☐ Nesiguranță cu privire la cine va primi banii

☐ Nesiguranță cu privire la veridicitatea informațiilor

References

- [1] Comisia Europeană , "Smart cities," [Online]. Available: https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en.. [Accessed 21 03 2023].
- [2] Autoritatea pentru Digitalizarea României, "ADR," 22 10 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/adr/>. . [Accessed 23 03 2023].
- [3] X. Q. Zhang, "The trends, promises and challenges of urbanisation in the world," *Habitat International*, vol. 54, no. 3, pp. 241-252, 2016.
- [4] Department of Economic and Social Affairs, "Population Division (2018). World Urbanization Prospects: The 2018 Revision," United Nations , Online Edition, 2018.
- [5] Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, "Raport final," București, 2006.
- [6] S. Kemp, "Digital 2022: Global Overview Report," We Are Social & Hootsuite, 2022.
- [7] C. C. Manda, "Digitalizarea administratiei publice din Romania – intre nevoile si aspiratiile unei societati moderne a secolului XXI," *Proceedings of the 9th Smart Cities International Conference (SCIC)*, vol. 9, pp. 41-61, 2021.
- [8] J. P. Shim, M. Warkentin, J. Courtney, D. J. Power, R. Sharda and C. Carlsson, "Past, present, and future of decision support technology," *Decision support systems*, vol. 33, no. 2, pp. 111-126, 2002.
- [9] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "SEAP," 10 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/seap/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [10] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "Ghișeul.ro," 04 01 2023. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/ghiseul-ro/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [11] Autoritatea pentru Digitalizarea , "Aici.gov.ro," 13 07 2021. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/aici-gov-ro/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [12] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "SIAE," 10 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/siae/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [13] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "PCUe," 26 08 2022. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/pcue/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [14] Autoritatea pentru Digitalizarea României, "E-guvernare," 24 02 2021. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/e-guvernare/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [15] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "Stirioficiale.ro," 03 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/stirioficiale-ro-2/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [16] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "Datelazi.ro," 03 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/stirioficiale-ro/>. [Accessed 03 04 2023].
- [17] Autoritatea pentru Digitalizarea României, "Diasporahub.ro," 03 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/diasporahub-ro/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [18] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "Cetrebuiasafac.ro," 03 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/cetrebuiasafac-ro/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [19] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "Rohelp.ro," 03 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/rohelf-ro/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [20] Autoritatea pentru Digitalizarea României , "Jurnal Medical," 13 07 2020. [Online]. Available: <https://www.adr.gov.ro/jurnal-medical/>. . [Accessed 03 04 2023].
- [21] T. Șaptefrăți, "Buna Guvernare în Contextul Procesului de Globalizare," in *Teoria și Practica Administrării Publice*, Chișinău, 2013, pp. 23-25.
- [22] B. Ghilic-Micu, "Guvernarea electronică," *Revista Informatica Economica* , vol. 1, no. 21, pp. 18-22, 2002.
- [23] A. H. Barton, "A Diagnosis of Bureaucratic Maladies," *American Behavioral Scientist*, vol. 22, no. 5, pp. 483-492, 1979.

- [24] C. Vrabie, *Elemente de E-Guvernare*, București: Editura Pro Universitaria, 2016.
- [25] S. Kim, K. N. Andersen and J. Lee, "Platform Government in the Era of Smart Technology," *Public Administration Review*, vol. 82, no. 2, pp. 362-368, 2021.
- [26] H. Kagermann, "Change Through Digitization - Value Creation in the Age of Industry," in *Management of Permanent Change*, Wiesbaden, Springer Fachmedien Wiesbaden, 2014, pp. 23-45.
- [27] C. Ciborra, "Interpreting e-government and development: Efficiency, transparency or governance at a distance?," *Information technology & people*, vol. 18, no. 3, pp. 260-279, 2005.
- [28] J. Rose, J. S. Persson, L. T. Heeager and Z. Irani, "Managing e-Government: value positions," *Info Systems J*, vol. 25, pp. 531-471, 2015.
- [29] J. Hocht, P. Parycek and R. Schollhammer, "Big data in the policy cycle: Policy decision making in the digital era," *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, vol. 26, no. 1-2, pp. 147-169, 2016.
- [30] A. Camero and E. Alba, "Smart City and information technology: A review," *Cities*, vol. 93, pp. 84-94, 2019.
- [31] C. Vrabie, "Smart cities 2.0 - Connected city, or how to use technologic infrastructure for improving the quality of life," *CEE e|Dem and e|Gov Days 2019*, pp. 411-424, 2022.
- [32] I. Gasnaș, "Instrumente de Reglementare Juridico-Administrativă în Sectorul Comunicațiilor Electronice," Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, 2016.
- [33] E. Kipervar and E. Mamay, "Digital Public Administration: Possible Risks and Opportunities," *2nd International Scientific and Practical Conference "Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth"*, pp. 1177-1183, 2020.
- [34] M. Asgarkhani, "Digital government and its effectiveness in public management reform: A local government perspective," *Public Management Review*, vol. 7, no. 3, pp. 465-487, 2005.
- [35] S. Kraus, P. Jones, N. Kailer, A. Weinmann, N. Chaparro-Banegas and N. Roig-Tierno, "Digital Transformation: An Overview of the Current State of the Art of Research," *Sage Open*, vol. 11, no. 3, 2021.
- [36] M. V. Halter, M. C. Coutinho de Arrudo and R. B. Halter, "Transparency to Reduce Corruption? Dropping Hints for Private Organizations in Brazil," *Journal of Business Ethics*, vol. 84, pp. 373-385, 2009.
- [37] G. H. Frederickson, "The Recovery of Civism in Public Administration," *Public Administration Review*, vol. 42, no. 6, pp. 501-508, 1982.
- [38] L. Torres and V. Pina, "Delivering Public Services - Mechanisms and Consequences: Changes in Public Service Delivery in the EU countries," *Public Money & Management*, vol. 22, no. 4, pp. 41-48, 2002.
- [39] H. B. Bahodirovich, "Foreign Experience in the Implementation and Use of Digitalization of Public Administration," *European Journal of Business Startups and Open Society*, vol. 2, no. 2, 2022.
- [40] V. Anghel, "e-Guvernare - Transparență și Eficiență," in *Teoria și Practica Administrării Publice*, Chișinău, 2015, pp. 413-415.
- [41] C. Greve, "Whatever happened to new public management?," *Danish Political Science Association Meeting*, pp. 4-5, 2010.
- [42] C. U. Ngini, S. M. Furnell and B. V. Ghita, "Assessing the Global Accessibility of the Internet," *Internet Research*, vol. 12, no. 4, pp. 329-338, 2002.
- [43] T. Erkkila, "Transparency in Public Administration," 29 May 2020. [Online]. Available: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1404>. [Accessed 2 May 2023].
- [44] E. Bălan, G. Varia, C. Iftene, D. Troanță and M. Văcărelu, *Dreptul la o bună administrare și impactul său asupra procedurilor administrației publice*, București: Comunicare.ro, 2010.
- [45] The Member States, "Consolidated version of the Treaty on European Union," EUR-Lex, Maastricht, 2012.

- [46] The Member States, "Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union," Rome, 2012.
- [47] Unknown, "General Data Protection Regulation," Intersoft Consulting , 03 09 2019. [Online]. Available: <https://gdpr-info.eu/recitals/no-58/#:~:text=The%20principle%20of%20transparency%20requires,where%20appropriate%2C%20visualisation%20be%20used..> [Accessed 02 05 2023].
- [48] C. Vrabie, E-Guvernarea în municipiile României - Studiu de impact Nr. 2/2014, București: Editura Pro Universitaria, 2015.
- [49] *Legea 52/2003 privind transparenta decizionala in administratia publica, republicata 2013*, Monitorul Oficial, Partea I, 2013.
- [50] The Independent High Level Group on Fake News and Online Disinformation, "A multi-dimensional approach to disinformation," Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018.
- [51] B. Oprea, "Dezinformarea în Era Digitală. Concepte și Abordări.," *Sociologie Românească* , vol. 19, no. 1, pp. 70-86, 2021.
- [52] A. Bucheru, "Raport de cercetare: Administrația publică mai aproape de cetățeni prin social media," 2014.
- [53] Autoritatea Electorală Permanentă , "Prezență vot," 06 12 2020. [Online]. Available: <https://prezenta.roaep.ro/parlamentare06122020/romania-counties>. [Accessed 11 05 2023].
- [54] Autoritatea Electorală Permanentă, "Prezență vot," 27 09 2020. [Online]. Available: <https://prezenta.roaep.ro/locale27092020>. [Accessed 11 05 2023].
- [55] Guvernul României, *PROGRAM NAȚIONAL/PLAN NAȚIONAL din 25 octombrie 2001 de prevenire a corupției/de acțiune împotriva corupției*, 2001.
- [56] Transparency International, "Global Corruption Barometer 10th Edition," 2021.
- [57] S. Karapetrovic and W. Willborn, "Generic audit of management systems: fundamentals," *Managerial Auditing Journal*, vol. 15, no. 6, pp. 279-294, 2000.
- [58] Comisia Europeană, "Comisia Europeană," [Online]. Available: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/cooperation-and-verification-mechanism-bulgaria-and-romania_ro. [Accessed 18 05 2023].
- [59] Comisia Europeană, *Comunicat de presă: România: obiectivele de referință din cadrul mecanismului de cooperare și de verificare sunt îndeplinite în mod satisfăcător*, Strasbourg, 2022.
- [60] W. H. Dutton and A. Shepherd, "Trust in the Internet as an experience technology," *Information, Communication & Society*, vol. 9, no. 4, pp. 433-451, 2006.
- [61] Parlamentul României, *Legea nr. 11 din 29 ianuarie 1991 privind combaterea concurenței neloiale*, 1991.
- [62] C. Cainarian, "Modernizarea sistemului achizițiilor publice prin implementarea tehnologiilor digitale," *Tribuna tânărului cercetor*, no. 3, pp. 165-168, 2017.
- [63] European Union Agency for Cybersecurity , "Strategia de securitate cibernetică a României," [Online]. Available: <https://www.enisa.europa.eu/topics/national-cyber-security-strategies/ncss-map/roncss.pdf>. [Accessed 20 05 2023].
- [64] I. Bucătaru, "Atacurile Cibernetică și Metodele de Contracurare a lor la Nivel Național," in *Materiale al Conferinței internaționale științifico-practice*, 2016.
- [65] Comisia Europeană , "Comisia Europeană," [Online]. Available: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/cybersecurity-competence-centre>. [Accessed 20 05 2023].
- [66] [Online]. Available: <https://www.recensamantromania.ro/>. [Accessed 29 05 2023].
- [67] Primăria digitală, "Ce este digitalizarea administrației publice locale?," Integrisoft Solutions, 16 03 2022. [Online]. Available: <https://primaria-digitala.ro/platforme/>. [Accessed 28 05 2023].

